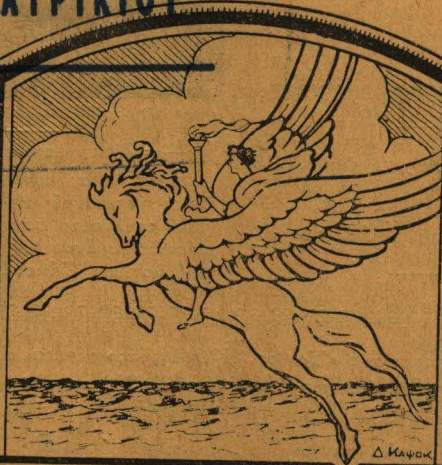

Α1.Σ3.Υ1.Φ2.0007

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΜΟΥΣΕΙΟ ΜΕΣΟΥΡΙΟΥ
ΣΥΛΛΟΓΗ Π. ΠΑΤΡΙΚΙΟΥ

ΜΗΝΙΑΙΟ
ΙΣΤΟΡΙΚΟ
ΦΙΛΟΛΟ
ΓΙΚΟ ΚΑΙ
ΚΑΜΙΤΕΧΝ.

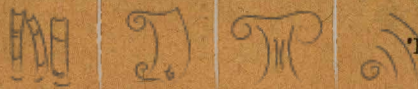
ΠΕΡΙΟΔΙ
ΚΟ ≡
ΔΙΕΥΘΥΝΤ.
ΜΑΡΙΕΤΤΑ
ΜΙΝΩΤΟΥ

ΙΟΝΙΟΣ ΑΝΘΟΛΟΓΙΑ

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΣΤΗ ΖΑΚΥΘΟ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Hommage à Foscolo	Frédéric Plessis
'Η Γλώσσα του Α. Κάλβου (Συνέχεια και τέλος)	'Ηλία Βουτιερζιδη
Τετράστιχα	Σίμον Μενάρδου
'Ο 'Ανομος (Συνέχεια και τέλος)	Δώρα Κουβαρά
'Η Γρηά	Ν. Πετιμεζά Δαύρα
'Η 'Αννα Κλαίει	'Αγγ. Σημηριώτη
Μας φτάνει	Ρίτας Μπούμη
Πετράρχης και Λάουρα	Μαριέττας Μινώτου
Μέρα Καλοκαιριάτικη	Μυρτιώτισσας
'Από την «Κυρά Φροσύνη» Μετάφραση Θεόδωρου Βρίκου	Α. Βαλαωρίτη
'Από τὸ 'Αρχεῖο τοῦ Καποδίστρια	Γ. Βαλτινοῦ
'Αν εἶχα	Σπύρου Βλαντή
'Από τὰ σημειώματα τοῦ Μαζέπη	Θράσου Καστανάκη
Πνευματικὴ Ζωή.—'Εκδόσεις.—Περιοδικά.—Διάφορα.	

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΜΕΣΟΥΡΙΟΥ
'Ετος Β. 'Αριθ. 16—17—18
'Ιούλιος—Αύγουστος—Σεπτέμβριος.
Τὸ τεῦχος Δραχ. 6.

ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ 'ΙΟΝΙΟΥ ΑΝΘΟΛΟΓΙΑΣ,

*
— — — — —

Έτησία	Δραχ.	35
Έξάμηνος	»	20
Έτησία Έξωτερικού δολλάριον	1	

— — — — —

Διευθύντρια: *Μαριέττα Μινώτου*
» συντάξεως: *Ρίτα Μπούμμη*

— — Τυπώνεται στη Σύρο — —
Έμβάσματα, συνεργασία και ό,τι άλλο σχετικό με την «'Ιόνιο Ανθολογία» στέλνεται στη Διεύθυνση: *Μαριέττα Μινώτου* Διευθύντρια «'Ιονίου Ανθολογίας» Ζάκυνθον.

Στους συνδρομητές της «'Ιονίου Ανθολογίας» γίνεται πάντα ή έκπτωση στο Πανηγυρικό Λεύκωμα Ζακύνθου.—200 μεγάλες σελίδες 100 φωτογραφίες.—Δραχμές 30.

Τό ίδιο και για τους συνδρομητές της «Νέας Έστίας».

Τό λεύκωμα στέλνεται σάν έμβασθή τό αντίτιμο στη Διεύθυνση του περιοδικού ή στο βιβλιοπωλείο Κολλάρου, Σταδίου 44 Αθήνας.

Η «'Ανθολογία» πουλιέται στην Αθήνα στα βιβλιοπωλεία της «Έστίας» Κολλάρου, Έλευθερουδάκη, Ζηκάκη και Ράλλη.—Στόν Πειραιά στο βιβλιοπωλείο Ηλιάδη και Σώμου.—Στήν Αλεξάνδρεια στα «Γράμματα».

Θερά παρακαλούνται οί συνδρομητές πού δέν κρατούν σειρά νά μās στείλουν τό Α' και Β' τεύχος της «'Ανθολογίας». Θά τους γίνη έκπτωση 10 δραχμές για τόν καθένα στη συνδρομή τους.—Στέλνοντας και τά δύο τεύχη λαβαίνουν δωρεάν για ένα έξάμηνο την «'Ανθολογία».—Και αυτό για νά συμπληρώσωμε τόμους του Α' χρόνου, πού μās ζητούνται επίμονα από τους νέους συνδρομητές.—

Αναγώσατε την συνδρομή σας τό ταχύτερο, υποστηρίζοντας την «'Ιόνιο Ανθολογία» και γράφοντας τους φίλους σας συνδρομητές.

Στό ερχόμενο φύλλο: «Τά Νεοελληνικά Προβλήματα» του ΔΙΟΝ. ΖΑΚΥΘΗΝΟΥ, «Τό 'Ιόνιο Θέατρο» του Δ. ΒΑΛΣΑ και ένα άρθρο του γνωστού Ιταλού συγγραφέα Angelo Ottolini για τόν Πινδεμόντι γραμμένο σιδικά για την «ΙΟΝΙΟ ΑΝΘΟΛΟΓΙΑ».

ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΑΘΥΣΤΕΡΗΜΕΝΗ ΓΛΗ ΤΟΥ ΛΕΥΚΩΜΑΤΟΣ

HOMMAGE A FOSCOLO

Fille d'un ciel sans tache et mère de fruits d'or
O Zante, ou Zakynthos, ô perle Ionienne
Qu'aux jours lointains compta dans son trésor
Ulysse, et que Rome fit sienne.

Un honneur que ne peut entamer l'avenir
A ta beauté s'ajoute, et ta gloire est complète:
Sous l'oranger tu vis naître et grandir
Un pur, un généreux poète;

Foscolo! — S'éteignant dans les brouillards du Nord,
Les yeux et le cœur pleins de sa claire Italie,
Il accepta l'exil jusqu'à la mort
Comme rançon de son génie.

FRÉDÉRIC PLESSIS

ΗΛΙΑ Π. ΒΟΥΤΙΕΡΙΔΗ

Η ΓΛΩΣΣΑ ΤΟΥ Α. ΚΑΛΒΟΥ

(Συνέχεια και τέλος)

Παρουσιάζεται λοιπόν για βέβαιο πώς ή μετάφραση του Κάλβου είναι το πρώτο έργο του στην ελληνική γλώσσα, όπου χρησιμοποιήσε όρισμένο γλωσσικό σύστημα. Το σύστημα αυτό είναι του Κοραή. Ο Κάλβος είναι ένας όπαδός του Κοραή με κάποιες παραξενιές στην έφαρμογή, τών γλωσσικών ιδεών τούτου. Ο Κοραής είχε κηρύξει και διδάξει, ότι ή νέα ελληνική γλώσσα έπρεπε να είναι ή αρχαία πλουτισμένη με λέξεις και τύπους από τή λαϊκή. Τέτοια είναι και ή γλώσσα του Κάλβου. Έχει όλα τὰ χαρακτηριστικά και τὰ σημαντικώτερα γνωρίσματα τής γλώσσας του Κοραή. Η χρησιμοποίηση του ρήματος «θέλω» με άπαρέμφατο, αντί του «θα» με ύποταχτική—χαρακτηριστική τής γλώσσας του Κοραή—ύπάρχει συχνά και στον Κάλβο. Τήνε βρίσκουμε στα κομμάτια τής μετάφρασης, που έβαλα παραπάνω, τήνε βρίσκουμε συχνά και στις «Ωδές» :

Έκει μέσα άτάρακτος
θέλω έγώ συντριφθείν
(Ωδή Γ' στρ. 27).

Έλληνες σείς, πώς ήθελεν
άπό σάς προκριθείν.....
Θέλει αλλάξειν τόν δρόμον του
ό χρόνος.....

Και δακρυχέουσα θέλει
τήν έρσάν φιλήσειν
κόνιν, και είπειν.....
(Ωδή Δ' στρ. 9, 12, 14).

Ποίμνοια τόν κύκλον ήθελον
τρέξειν τόν βίον (Ωδή Ε' στρ. 9).
Νέαν δάφνην οί Έλληνες
θέλουν άρπάξειν (Ωδή Γ' στρ. 37).

Υπάρχει το περίεργο έκείνο φτιάσιμο τής φράσης, που έδωκε άφορμή στο Ι. Ρίζο Νερουλό, όταν θέλησε να σατυρίση τις ύπερβολές τών όπαδών του Κοραή, να γράψη στα «Κορακιστικά» του το στίχο :

Έκβήκες ήρωσ εκ τών Γραι-μεγάλωνών το γένος.

Όπως βλέπουμε στη μετάφραση τή φράση : « Όμως εάν δε ό αρ-

ρωστος κτλ.» αντί του κανονικού «εάν δ' όμως ό άρρωστος» έτσι συναντάμε και στις «Ωδές» φράση σαν και τούτη :

.....βομβηδόν
είς τόν πολύν έπέταον
καρπόν λυαίον. (Ωδή Ζ' στρ. 9).

κι' άλλες πολλές παρόμοιες, που μας θυμίζουν κάπως τή φράση του Δ. Βερναρδάκη στους στίχους του :

Και τόν άπόντα κλαίει
τήν κόμην ναύτην τίλλουσα ή έρωμένη νέα.

Στή μίμηση αυτή τής φρασεολογίας του Κοραή ή στην επίδραση τούτου μπορούμε να βρούμε και τήν αρχή τής συνήθειας—ας τήν ποθμε έτσι—του Κάλβου να βάνη το επίθετο ύστερ' από το ύσιαστικό, ένφ ή φυσική σύνταξη είναι να μπη μπροστά το επίθετο, και να κάνη τή φράση του παράξενη : «Και σεις επί το ξύλον μελίφρονον...Φάντασμα του νοός μου τεταραγμένου...» Επί το μέγα πρόσωπον τής γής πολυδοτάνου...χάνονται από το πρόσωπον τής γής πλατείας...είσπνέει το τεθλιμμένον φύσημα μεσημβρινόν...κτλ.» Είναι άλήθεια, πώς αρκετές φορές ή τέτοια τοποθέτηση του επίθετου, ύστερ' από το ύσιαστικό δίνει στο δεύτερο κάποια μεγαλειότερη δύναμη και ζωεράδα, αλλά ή κατάχρηση στην τέτοια τοποθέτηση δεν είναι πάντα για όφελος τής ποιητικής φράσης.

Μπορούμε ακόμη να παρατηρήσουμε ότι και στη μετάφραση και στις «Ωδές» ό Κάλβος μεταχειρίζεται πολύ το ρήμα «έκβαίνω», «έκβηκα, έκβη» που τόσο πολύ το συναντάμε και στα γραφόμενα του Κοραή κι' όλων τών όπαδών του. Μερικές λέξεις γίνονται πολλές φορές από τις πιο χαρακτηριστικές του ύφους ένός λογοτέχνη και δείχνουν ακόμη και ποιά επίδραση έχει δοκιμάσει. Και ύπως οι λέξεις έτσι και οι τύποι οι γραμματικοί γίνονται χαρακτηριστικοί. Ο Κάλβος, καθώς και ό Κοραής έχουνε στο τυπικό τους καθέκαστα, που κάνει τή γλώσσα τους να είναι γεμάτη μακαρονισμούς. Μακαρονισμός είναι το να βάνουμε σε μιá λέξη, που ή ρίζα της είναι τής λαϊκής γνώσας, κατάληξη αρχαιοπρεπή. Ο Κοραής κορόιδεψε το μακαρονισμό, κι' όμως συχνά είναι κι' αυτός έργατης του. Ο Κάλβος έχει άμέτρητους μακαρονισμούς και στη μετάφρασή του και στις «Ωδές». Γράφει άξαφνα «έλατε να ζεστάσωμεν» (Ωδή ΙΓ' στρ. 17) αντί να γράψη «έλατε να ζεστάνουμε». Παίρνει δηλαδή το ρήμα «ζεσταίνω» που είναι τής λαϊκής γλώσσας και το κλίνει με τή γραμματική τής αρχαίας, «να ξαναποκτήσωμεν, σηκώσατε, έμαζώχθη, περνάουσι, έγκρημισμένοι, να σκήπτωσι, πέφτουσι, ξανοίξουσιν κτλ.» λέξεις που είναι όλες τής λαϊκής γλώσσας, και τις κλίνει σύμφωνα με τή γραμματική τής αρχαίας.

Τὰ λίγα αὐτὰ παραδείγματα εἶνε ἀρκετὰ, θαρρῶ, νὰ δείξουν, ὅτι ὁ Κάλβος ἦτανε ὀπαεὸς τοῦ γλωσσικοῦ συστήματος τοῦ Κοραῆ. Μὰ ἐξὸν ἀπὸ τοῦτο μποροῦμε ἀκόμη, συγκρίνοντας τὴ γλῶσσα τῆς μετάφρασης καὶ τῶν «ᾠδῶν» νὰ ἐξετάσουμε γενικώτερα πῶς ὁ μαθητὴς τοῦ Κοραῆ χρησιμοποίησε τὸ γλωσσικὸ του ὄργανο.

Οἱ περισσότεροὶ ἀπὸ τοὺς κριτικούς του—ἴσως μάλιστα θὰ ἔπρεπε νὰ εἰπῶ ὅλοι—βρήκανε λόγια θαυμασμοῦ γιὰ τὴ γλῶσσά του, μένουνε σὰν σαστιμένοι ἐμπρὸς στὸ ὕφος του, μερικοὶ μάλιστα δὲ διαστάσανε νὰ εἰποῦνε, ὅτι θὰ ἔπρεπε ποιητὲς καὶ πεζογράφοι νὰ τὰ πάρουνε γιὰ πρότυπο. Μέσα ὅμως στὸ θαυμασμὸ τους δὲν προσέξανε πόσο ἡ γλῶσσα τοῦ Κάλβου εἶνε—ὅπως εἶπα καὶ παραπάνω—γεμάτη λάθια γραμματικὰ καὶ συνταχτικὰ, ἀπὸ κείνα ποὺ δὲν τὰ δικαιολογεῖ καμιά ποιητικὴ ἄδεια καὶ ἰδιοτροπία, πόση ἀκυρολεξία ὑπάρχει καὶ πόση ἀοριστολογία βασιλεύει στὸ ὕφος του. Μ' ὅσο κι' ἂν φαίνεται σχολαστικὸ τὸ τέτοιο ἐξέτασμα ἑνὸς ποιητῆ, ὅμως δὲ μπορεῖ ν' ἀρνηθῆ κανεὶς, ὅτι γιὰ νὰ εἰποῦμε ἕνα ποιητὴ μεγάλο καὶ καλλιτέχνη ἀληθινὸ πρέπει τὰ ἀψηλὰ καὶ δυνατὰ νοήματα νὰ τὰ συνοδεύη πιστὰ καὶ ἀδιάκοπα κ' ἡ σωστὴ καὶ καλλιτεχνικὴ χρησιμοποίησις τῆς γλώσσας. Νόημα, ἰδέες καὶ γλῶσσα πρέπει νὰ πηγαίνουν κοντὰ-κοντὰ, καὶ νὰ ἔχουν τὴν ἴδια τελειότητα.

Στὴ μετάφρασή του ὁ Κάλβος ἔχει παραπολλὰ συνταχτικὰ καὶ γραμματικὰ λάθια, πολλὰ ἀκυρολεξίαι καὶ πολλὰ ἀοριστολογίαι. Μπορεῖ νὰ τὰ ἴδῃ κανεὶς αὐτὰ εὐκολὰ στὰ κομμάτια ποὺ ἔβαλα παραπάνω. Σὲ μιὰ μετάφραση δοκιμάζεται ἡ συγγραφικὴ καὶ πῶς πολὺ ἡ γλωσσικὴ δύναμη ἑνὸς λογοτέχνη. Τίς ἴδιες αὐτὲς ἀδυναμίες ἔχει ὁ Κάλβος καὶ στίς «ᾠδές» του. Συχνὰ δίνει σημασίαν μεταβατικὴν σὲ ῥήματα ἀμετάβητα: «ὀρμήσατε τὰ συναγμένα πλοία.» (ᾠδὴ Γ' στρ. 32). Φτιάχνει τύπο ἐνεργητικὸν σὲ ῥήματα, ποὺ ἡ γραμματικὴ τὰ λείπει αὐτοπαθῆ: ὅπως

Καὶ ποῖος ποτὲ τὸν ἤκουσε

παραπονοῦντα; (ᾠδὴ Β' στρ. 6).

ἀντὶ νὰ εἰπῆ «παραπονούμενον». Τῶν «τεθνημένων» ἀντὶ τῶν «τεθνεώτων ἢ τεθνηκότων» ἢ «πεθαμένων» τῆς λαϊκῆς. Γράφει:

Ἐκεῖ μέσα εἰς τὰ πλεούμενα

Δὲν ρίχνεσθε καράβια (ᾠδὴ ΙΓ' στρ. 26).

ἀντὶ νὰ εἰπῆ «πλέοντα». Ἡ λαϊκὴ λείπει πλεούμενο, χωρὶς κανένα οὐσιαστικόν, ἐπειδὴ τὴ λέξη αὐτὴ τὴν ἔχει ἀντὶ γιὰ τὸ ἀρχαῖο «πλοῖον».

Ὅπως καὶ στὴ μετάφρασή του ἔτσι καὶ στίς «ᾠδές» ἔχει τὸ ῥήμα «ἐγίνα», ἐνῶ τέτοια κατάληξις τὸ «ἐγίνα» δὲν τὴν ἔχει μῆτε στὴν ἀρχαία μῆτε στὴν λαϊκὴ. Γράφει γιὰ νὰ ἐξοικονομήσῃ τὸ μέτρο

τοῦ «μελίσσων» (ᾠδὴ Γ' στρ. 27) ἀντὶ «μελισσῶν» καὶ «ξίφων» (ᾠδὴ ΙΒ' στρ. 18) ἀντὶ «ξίφων». Κι' ἀκόμη:

ᾠ ἐπουράνιος χεῖρα!

Σὲ βλέπω κυβερνοῦσαν... (ᾠδὴ Γ' στρ. 34).

«Τοιοῦτως!» (ᾠδὴ ΙΕ' στρ. 21 καὶ 22).

Ἡ ἀκυρολεξία εἶνε ἕνα ἀπὸ τὰ χαρακτηριστικὰ γνωρίσματα τοῦ Κάλβου καὶ στὴν μετάφραση καὶ στίς «ᾠδές»:»

Ἡμεῖς κατεδικάσθημεν

Ἄθλιοι, κοπιασμένοι,

Πάντα νὰ κατατρέχωμεν,

Ἄλλὰ ποτὲ δὲν φθάνομεν

τὴν εὐτυχίαν (ᾠδὴ Θ' στρ. 2).

Ἡ χρησιμοποίησις αὐτὴ τοῦ κατατρέχω μὲ τὴν σημασίαν τοῦ «κυνηγῶ νὰ φτάσω» ἢ ἄλλη παρόμοια, ποὺ μόλις σιμόνει τὴν σημασίαν τοῦ στὴν ἀρχαία γλῶσσα μᾶς μπερδεύει ἀρκετὰ, ἐπειδὴ στὴ νεώτερη ἑλληνικὴ, καὶ τὴν καθαρεύουσα καὶ τὴν λαϊκὴν, τὸ «κατατρέχω» ἔχει μόνο τὴν σημασίαν τοῦ... «κατατρέχω».

Τῶν ποταμῶν πλατέα

νερά. (ᾠδὴ ΙΕ' στρ. 11).

Μ' ὅσο κι' ἂν πάρουμε μεταφορικὰ τὸ ἐπίθετο πλατέα, δηλαδὴ νὰ τὸ νιώσουμε ὅτι λέγεται περισσότερο γιὰ τὰ ποτάμια, πάντα ἔρχεται σὰν λίγο ἀνάποδη ἢ φράση, ἐπειδὴ ἐδῶ ὁ ποιητὴς θέλει περισσότερο νὰ χαρακτηρίσῃ τὰ νερά, ὅπως ἀμέσως παρακάτω λέει «βαθέα λαγγάδια, ἔρημα μονοπάτια» καὶ ξέρουμε ὅτι τὰ νερά τῶν ποταμῶν εἶνε «γλήγορα» καὶ ὄχι «πλατέα».

Νά, πέφτουν ὡς οὐράνιοι

βρονταί, πολλὰ ἀπροσδόκητα

βόλια θανάτου. (ᾠδὴ ΙΕ' στρ. 23).

Κι' ἐδῶ βέβαια ἴσως ὁ ποιητὴς νὰ τὸ λέη μεταφορικὰ, ὅτι τὰ βόλια πέφτουν «ὡς οὐράνιοι βρονταί», ἀντὶ νὰ εἰπῆ ὅτι «βροντοῦν τὰ ντουφέκια, ποὺ στέλνουν τὰ βόλια τοῦ θανάτου», μὰ τέτοιες μεταφορὲς δὲν εἶνε καὶ τόσο δικαιολογημένες. Πόσο καθαρὰ τὸ λείπει τὸ δημοτικὸ τραγοῦδι!

Πέφτουν τὰ βόλια σὰν βροχὴ κι' οἱ μπόμπες σὰν χαλάζι.

Ἡ παρομοίωσις ἐδῶ εἶνε ὄλο φυσικότητα.

Ἰακώβατος
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΕΤΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΑΚΟΝ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΟΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΕΥΜΑΤΟΣ
Τοῦ στίχου καὶ τὸ ποτήρι σου
πέφτει σχισμένον (ᾠδὴ ΙΘ' στρ. 8).

Ξέρουμε ὅτι τὸ ποτήρι σπάει καὶ δὲ σκίζεται, ἐξὸν ἂν εἶνε ἀπὸ ἔσλο.

Και τελευταία οί ασυνταξίες. Ὅπως υπάρχουνε στή μετάφραση πολλές, ἔτσι υπάρχουνε κάμποσες και στίς «ᾠδές».

Ἐκεῖ ὁ ρυθμός ἐπέραστος
Καταβαίνων, τὸ βλέμμα
τῶν γηγενέων δρακόντων
ἐχάθη.... (ᾠδὴ Ε' στρ. 18).

Μέγα, λαμπρὸν ἐὰν ἤθελες
Ὅνομα, και περνῶντας
Ἐσὺ κάθε ὀφθαλμός
μὲ θαυμασμὸν νὰ στρέφεται...
(ᾠδὴ ΙΘ' στρ. 13).

Ἡ γλῶσσα τοῦ Κάλβου και στή μετάφραση και στίς «ᾠδές» εἶνε ἡ ἴδια. Εἶνε μιὰ γλῶσσα, ποὺ μπορούμε νὰ τὴν εἰποῦμε κακογραμμένη καθαρεύουσα. Ὁ Κάλβος εἶνε ἕνας καθαρευουσιάνος μὲ δλα τὰ γλωσσικὰ ψεγάδια τῶν λογιώτατων τῆς ἐποχῆς του. Πολλοὶ ἀπ' αὐτοὺς εἶνε βέβαια ἄνθρωποι, ποὺ πρέπει νὰ τοὺς σεβόμαστε γιὰ τὴ σοφία τους, γιὰ τὴν πολυξερσύνη τους, γιὰ τὸ σκοπὸ ποὺ βάνανε στήν πνευματικὴ ἐργασία τους, μὰ γιὰ τὴ γλῶσσά τους δὲν μπορούμε νὰ τοὺς σεβόμαστε καθόλου. Τὸ ἴδιο γίνεται και μὲ τὸν Κάλβο ποὺ εἶταν τὸν ἐξετάσουμε προσεχτικὰ, βλέπουμε δι: εἶναι ἕνας ποιητῆς ἀνίσος. Μεταφράττονται τὸ θρησκευτικὸ ἢ ἐκκλησιαστικὸ βιβλίο, ποὺ τὸ περισσότερο μέρος του εἶναι τὰ Εὐαγγέλια και οἱ ψαλμοί, δοκίμασε και τὴν ἐπίδρασή του ἀπ' αὐτὸ ἐπῆρε και στήν ποίησή καί τὸ βιβλικὸ και τὸ ἀφηγλὸ Ἐπὸ τὴν ἄλλη μεριά συχνὰ φαίνεται μέσα στίς «ᾠδές» του ἡ ἐπίδραση τοῦ Φώσκολου. Μὰ κι' ἄλλο τόσο συχνὰ ἔχει τέτοια κοινοτυπία και τέτοια ἀσυναρτησία — δὲ διστάζω νὰ εἰπῶ τὴ λέξη — ποὺ δύσκολα ἐρχεται κανεὶς νὰ παραδεχτῆ, δι: ὁ ἴδιος ἄνθρωπος ἔγραψε ὅλες τίς στροφές τῶν «ᾠδῶν». Ἐν ἕνα ἀπὸ τὰ σημαντικώτερα γνωρίσματα τοῦ ὕφους του εἶναι ἡ ἰδιοτροπία στή φράση και στή γλῶσσα, ἔτσι εἶναι σημαντικὸ γνωρίσμα και τὸ κακομεταχείρισμα πολλὰς φορὲς τῆς γλῶσσας, πρᾶγμα ποὺ ζημιώνει ἀρκετὰ και τὸ καλὸ μέρος τῆς ποίησής του.

Γιὰ τοῦτο — θαρρῶ — πῶς εἶναι πολὺ ὑπερβολικοὶ κι' ἀδικαιολόγητοι οἱ θαυμασμοὶ γι' αὐτὸν και πῶς εἶναι ἀδικο νὰ τόνε συγκρίνουμε μὲ τὸ Σολωμὸ και νὰ τόνε βάνουμε πλάϊ του. Πόσο ἄλλιώτικα ἀπὸ τὸ Κάλβο ἔνωσε ὁ Σολωμὸς τὸ ζήτημα τῆς γλῶσσας!

ΗΛ. Π. ΒΟΥΤΣΕΡΙΔΗΣ

ΤΕΤΡΑΣΤΙΧΑ

Τραγοῦδι ποὺ ψιδύριζα ἀπὸ τὴν καρδιά σταυτιά της,
πῶς στὰ στεγνά ἤλθες χεῖλη μου, προξενητὴ χαμένε;
Ἐγὼ καλὰ σὲ ἔχασα! Μὰ, δές, ὁ νυκτομπαίτης,
τὸ φεγγαράκι. ἡ σιγαλιά, τὰ γιασεμιά τὸ φταῖνε.

Σὰν τώρα γλυκοβράδυναζε καθὼς μὲ ξεπροβόδα,
ἀμίλητη και ἀδάκρυτη, στὸν ὄμο μου σκυφτή,
κι' ἦτον ἀργὰ ποῦ «σ' ἀγαπῶ» μοῦ στάλαξε σταυτί
και νόμισ' ἀναστéναξαν ταῦ κόσμου ὄλου τὰ ρόδα!

ΣΙΜΟΣ ΜΕΝΑΡΔΟΣ

ΔΩΡΗ ΚΟΥΒΑΡΑ

Ο ΑΝΟΜΟΣ

(Συνέχεια και τέλος).

Μοῦ ἤρθε ἡ ἐντύπωση δι: εἶχα μπροστά μου ἕνα παράφορο και ἀνόητο παιδί. Ἐχαμογέλασα πικρὰ και εἶπα μόνο. — Και λοιπὸν, γιὰτὶ νὰ σ' ἀγαπήσω; Ὁ τόνος τῆς φωνῆς τῆς ἔγεινε ἐπαναστατικὸς. — Γιὰ νὰ ζήσης! Ἐπειτα δὲν θέλω νὰ ξέρω ἐγὼ τὰ γιὰτὶ και τίς σκοπιμότητές σου! Μοῦ εἶνε ἀδιάφορο ὑπάρχουν δὲν ὑπάρχουν. Σ' ἀγαπῶ και θέλω νὰ μ' ἀγαπήσης! Καταλαβαίνεις; θὰ μ' ἀγαπήσης! — Και ξαφνικὰ ἔσφιξε τὰ χεῖλη τῆς στὰ δικὰ μου και μὲ τὴν ἴδια γρηγοράδα ἔπειτα γλύστρησε ἀπὸ τὸ στήθος μου και μὲ λίγα ἀνάλαφρα πηδήματα χάθηκε ἀπὸ τὴν ἀντικρινὴ πόρτα πρὸς τὸ δωμάτιό της.

... Ἐνόητως. Αἰσθάνθηκα στὰ χεῖλη μου ἕνα κάψιμο ποὺ διαρκουσε και θυμήθηκα πῶς δλόκληρη τὴν ἡμέρα, ἀπὸ τὸ πρῶτ, εἶχα τὴ γευστικὴ ἐκείνη θερμότητα στὰ χεῖλη μου και πῶς κάποιες στιγμὲς τὴν αἰσθανόμουν νὰ κατεβαίνη στήν καρδιά μου. Ἀπότομα πρόβαλε στὸ νοῦ μου ἡ εἰκόνα τῆς Ἀννούλας τὴν ὥρα ποὺ εἶχε κρεμασθῆ στὸ λαιμὸ μου πεσμένη ἐντελῶς στήν ἀγκαλιά μου. Διέκρινα τὰ μάτια τῆς ἐπιβλητικὰ καρφωμένα στὰ δικὰ μου, μ' ἐπίμονη ἀπαίτηση, μὲ θέληση ἀνίκητη. Τὸ στήθος τῆς ἔφερνε μιὰ ἐλαστικὴ γλυκειὰ πίεση στὸ δικὸ μου, ὄλο τῆς τὸ σῶμα ἔχυνε ἕνα θερμὸ ἄρωμα, ἐνῶ τὸ δικὸ μου ἦταν ψυχρὸ, ψυχρότατο. Ἡ ἀναπνοή τῆς ἐρχόταν ἀπὸ θαλπερές και φωτισμένες ἐκτάσεις, ἡ δική μου ἔδγαινε μὲς' ἀπὸ σκοτεινὸ και παγωμένον χάος. Ἀληθεῖα, ἐκείνη ἦταν ἡ εἰκόνα τῆς ζωῆς, ἐγὼ ἡ εἰκόνα τοῦ θανάτου. Μὰ γιὰτὶ λοιπὸν ὄχι ἡ ζωῆ;
Μοῦ τράχθηκα στήν τελευταία σκέψη. Ἐνόμισα πῶς καί εἶχε ἀρχίσῃ νὰ μὲ τραβᾷ ἀπὸ τὴ συνιθισμένη θέση μου τῆς ἀδιαφορίας. Και

αυτό μου προξενούσε δλο και περισσότερη ταραχή. Ήταν λοιπόν δυνατὸ νὰ βρεθῶ κι' ἐγὼ σὲ μιὰ θέση ἂν ὄχι ἴδια μὲ τῆς Ἀνουύλας ἔστω και σχετικῆ; Ἐξαφνα συναισθάνθηκα δι' σκέπτωμαι πράγματα ποὺ δὲν τὰ εἶχα σκεφθῆ ποτὲ και δι' δλοένα στὸ μυαλό μου ἐρχόταν εἰκόνας ἀσυνήθιστες, ξένες μὲ τὴν καθημερινή του ἐργασία, τὸν διαρκῆ του ἥρεμο δρόμο. Ναί! ἡ σκέψη μου ἢ τωρινὴ δὲν ἦταν ἢ δική μου ἀλλὰ μιὰ ξένη! Ἐπανεστάτησα, θέλησα νὰ τὴν διώξω μακριά, ἂν ἐπίστευα σὲ ξένες ἀνεξάρτητες και κακὲς δυνάμεις θὰ πίστευα και πῶς μιὰ τέτοια δύναμη εἶχε κατορθώσει νὰ εἰσχωρήσῃ στὴν ὑπαρξή μου. Ἐ, μὰ καλὰ λοιπόν! Ἐφθανε ὡς ἐδῶ! Μιὰ φορὰ και ἤρθαν ἔτσι τὰ πράγματα, μιὰ φορὰ ποὺ ἢ Ἀνουύλα θέλησε νὰ μοῦ χαλάσῃ τὴν ἡμερία τῆς ζωῆς μου νὰ μὲ σύρῃ ἀπὸ τὸ περισσότερο πραγματικὸ γιὰ νὰ μὲ χῶσῃ στὸ περισσότερο ψέμμα, θὰ μπορούσα νὰ τὴν στείλω πάλι στὸν ἀνοιχτὸ κόσμο ἀπ' ὅπου τὴν εἶχε πάρει ἢ μητέρα μου. Δὲν εἶχα βέβαια ἐγὼ καμμίαν ὑποχρέωση νὰ τὴν κρατήσω, ἀφοῦ και ἢ μητέρα μου εἶχε πεθάνει.

Ἐπροχώρησα ἀποφασιστικὰ πρὸς τὴν κάμαρά της. Ἡ πόρτα της ἦταν ἀνοιχτή. Φαινόταν τὸ κάτω μέρος τοῦ κρεββατιοῦ της, εἶδα ξέσκεπα δυὸ γυμνά πόδια, μὰ προχώρησα ἀποφασιστικὰ. Ἦταν ἐκεῖ, ξαπλωμένη ἐπάνω στὸ κρεβάτι της μισόγυμνη, σχεδὸν ἐντελῶς γυμνή. Μόνον ἓνα πουκαμισάκι φορούσε, κι' ἐκεῖνο ἦταν ἀνασηκωμένο ὡς ἐπάνω... πειδὸ πάνω ἀπὸ τοὺς γοφούς της τὰ στήθη της ἦταν ἐντελῶς γυμνά... Γιατὶ νὰ μὴν ἔχῃ ρίξῃ ἓνα σεντόνι ἐπάνω της; Ἐκοιμώταν... Ὁχι! Ἐκανε πῶς ἐκοιμώταν! Ἐτσι πίστεψα κείνη τὴ στιγμή, δι' τὸ προσποιώταν. Τὰ μάτια μου τραβιόταν ἄθελα στὰ γυμνά της μέρη... Μὰ ἂν ἦταν τοῦλάχιστον μόνον τὰ στήθη της γυμνά! Ἦταν δλη!... Ἐρίγησα. Στὴν ἀρχὴ ἐνόμισα πῶς ἐντράπηκα, μὰ εἶδα ἀμέσως δι' τὸ ρίγος μου προξενήθηκε ἀπὸ κάτι ἄλλο.. Ναί, μ' ἐπνιγε ἓνας ἀκράτητος πόθος νὰ χυθῶ και νὰ φιλήσω δλα ἐκεῖνα τὰ γυμνά μέλη, νὰ τὰ φιλήσω ὄρες δλόκληρες ὡς ποὺ νὰ χορτάσω, νὰ τὰ φιλῶ ὅσο ζῶ...—Βρέθηκα σκυμένος ἀποπάνω της, πολὺ κοντὰ της. Ἡ ἀναπνοή της ἔδρανε ἀργά, ἤσυχη, εἶχε ἓνα χαμόγελο στὸ ὄμορφο στοματάκι της.. Μοῦ φάνηκε χαμόγελο θριαμβευτικὸ. Κ' ἔξαφνα μιὰ ἀγανάκτηση γεννήθηκε μέσα μου. Ὅμως ἐτραβιῶμουν δλο και περισσότερο ἐπάνω σ' ἐκεῖνο τὸ κρεβάτι, ἐπάνω σ' ἐκεῖνο τὸ κορμί.. Ἀισθάνθηκα τὴν ἀναπνοή της στὸ πρόσωπό μου, εἶχα σκύψει πολὺ κοντὰ της, τὸ στήθος της καθὼς ἐφούσκωνε ἀγγιζε μὲ τῆς δυὸ μυτερὲς κορυφές του γυμνὸ καθὼς ἦταν τὸ πουκάμισό μου. Ἐπίστεψα πῶς ἔσκυψα τόσο ἐπάνω της γιὰ νὰ τὴν ξυπνήσω. Ἀφοῦ θὰ τὴν ἔδιωχνα ἔπρεπε νὰ τὴν ξυπνήσω. Ἐτσι δικαιολογοῦσα τὸν ἑαυτό μου στὶς ἀμυδρὲς ἀτίθετες σκέψεις μου. Καὶ σὲ μιὰ στιγμή ἀνοιξε τὰ μάτια της, μὲ κύτταξε μέσα στὰ δικά μου γιὰ δυὸ δευτερό-

λεπτα, οὔτε, γιὰ ἓνα μόνον, και μὲ μιὰ ὀρμὴ μοῦ ἀγκάλιασε τὸ λαιμό, μοῦ ἔσυρε τὸ κεφάλι μου και μοῦ τῶσφιξε δυνατὰ ἐπάνω στὰ δλόγυμνα στήθη της μὲ τὸ πρόσωπό μου χωμένο ἀνάμεσά τους, ἔτσι ποὺ ἀνάγκασε τὰ χεῖλη μου νὰ κολλήσουν μὲ δυνατὴ πίεση στὴ σάρκα της. Δὲν μπορούσα νὰ μείνω ἄλλο σκυμένος, ἔχασα, νομίζω, τὴν ἰσοροπία μου και βρέθηκα πεσμένος στὸ κρεβάτι, ..ὄχι πλάι της ἀλλὰ ἐπάνω της. Μὲ τραβοῦσε και μ' ἔσφιγγε μὲ τόση δύναμη ποὺ δὲν ἐκατάφερα νὰ τῆς ἀντισταθῶ κἂν. Ἀισθάνθηκα τώρα νὰ μοῦ ἀγκαλιάζῃ και τὰ πόδια μου μὲ τὰ δικά της, ἔτσι ποὺ δὲν μπορούσα νὰ κάμω τὴν ἐλάχιστη κίνηση... Μοῦ ἐρχόταν ὁ σφοδρὸς πόθος νὰ πάψω νὰ σκέπτωμαι και ν' ἀφεθῶ στὴ δύναμη ποὺ αἰσθανώμουν νὰ κυριαρχῇ ἐπάνω μου, ἀνώτερη ἀπὸ κάθε φιλοσοφία.—Ἐκείνη τὴ στιγμή ἄκουσα σιγανὴ και γεμάτη καυστικὸ πάθος τὴ φωνὴ τῆς Ἀνουύλας,— Ἀγαπημένε μου!... Ὅπως ἦμουν μὲ τὸ πρόσωπο στὸ στήθος της δὲν ἔβλεπα παρὰ τὸ λαιμό της. Ἐνα κομπάκι, μόλις αἰσθητὸ κάτω ἀπὸ τὸ δλόασπρο και ἀφράτο δέρμα, ἀνεβοκατέβαινε γρήγορα, ἀπὸ ἓνα διαρκὲς λαχανιατό.

Ἐξαφνα ἄκουσα δλοκάθαρο ἓνα κοροῖδευτικὸ γέλιο μέσα μου. Ἐπίστεψα πῶς εἶναι αὐταπάτη ἀπὸ τὴν ταραχὴ μου, μὰ τὸ γέλιο ἔξακολουθοῦσε, τᾶκουα μὲ τὰ ἴδια μου τ' αὐτιὰ τώρα!

Και τὸ γέλιο αὐτὸ κατέληξε σ' ἓνα τραγουδι μονότονο, ἀνυπόφορο, ἓνα τραγουδι τόσο σκληρὰ εἰρωνικὸ! Τὸ θυμοῦμαι ὅπως νὰ τ' ἀκούω τώρα, ἀπὸ τὸ στόμα τῆς μεγάλης δύνამης ποὺ τῶσφαλε: «Χά... ἄ! συντρίμι μου, σοφέ, πονετικέ, ἀστειέ, αἰσθαντικέ ἀναίσθητε και σοβαρὲ γελοῖε! Βλέπεις λοιπόν, ψευτοσοφέ; Τί πέτρα και τί χῶμα! Ὅλα δική μου θέληση, και ἢ δική σου ἀκόμα!..»—Ἀισθάνθηκα τὸν ἑαυτό μου πιασμένο ἀπὸ κείνη τὴ γυναῖκα σὺν μυῖγα στὴν ἀράχνη. Τὰ ἔχανα δλα μὰ δλα!—Ἀφησέ με τῆς ἐφώναξα μὲ δύναμη.— Χρυσέ μου! Μ' ἀποκρίθηκε κείνη και μ' ἔσφιγγε μὲ τὰ χέρια της, περισσότερο μὲ τὰ πόδια της...

Τὸ κομπάκι τοῦ λαιμοῦ της ἀνεβοκατέβαινε κάτω ἀπ' τὸ ἀφράτο δέρμα μὲ πειδὸ γρήγορο λαχανιατό τώρα. Ἐνοιωσα τὴν ἀπόγνωση ποὺ μοῦ πλημμύριζε τὸ στήθος ν' ἀνεβαίνῃ στὸ κεφάλι μου.

Ἀφησέ με! Ἐφώναξα ἄγρια τώρα.—Ἐλα!.. μὰ ἔλα λοιπόν! Μ' ἀποκρίθηκε σβυσμένα ἐκείνη, και ἢ ἀγκαλιά της εἶχε γίνει σιδερένια σφίγγοντας τὸ κορμί μου. Ἡ ἀπόγνωση μου ἔγεινε ζᾶλη και ἢ ζᾶλη μου μανία. Τὸ κομπάκι τοῦ λαιμοῦ της ἀνεβοκατέβαινε... ἔλεγε τόσα πολλὰ ἐκεῖνο τὸ κομπάκι! Σὲ λίγο θὰ ἔκανα δι' μοῦλεγε... Χύθηκα και τὸ ἀφράτο μέσα στὰ δάχτυλά μου. Δὲν ἤθελα ν' ἀνεβοκατέβαινε ἔτσι. Μὰ ἐκεῖνο ἔξακολουθοῦσε και μάλιστα μοῦ γαργαλοῦσε τὸ ράγος τοῦ ὀδοδακτύλων μου μὲ τὴν κίνησή του. Ἡ τεχνικὴ ἐπιμονὴ του μ' ἔκαμε νὰ αἰσθανθῶ μιὰ ἀσυγκράτη λύσσα νὰ χύνε-

ται στα νεύρα μου... Τόσφιξα με δλη μου τή δύναμη. Κάτι άναρθροι ήχοι ξεφύγαν από κείνο τὸ λαιμό. Τὰ χέρια τῆς Ἀνούλας ἄρπαξαν τὸ δικό μου, πάλευαν νὰ με νικήσουν. Ἄ, ἔτσι; Ἦθελε καὶ πάλι τῶρα; Γύρνε με τὴ βία νὰ κάμη ὅτι ἤθελε! Πάλι ἔ; Μὰ ὄχι παληολαρύγγι, δὲν θὰ σ' ἀφήσω ν' ἀνεβοκατεβαίνης πειὰ λαχανιάζοντας!..... Κάτι ἔσκασε ἀνάμεσα στὶς ρόγες τῶν δακτύλων μου σὰν μικρὴ φουσκίτσα, καὶ τὸ σκάσιμο τὸ κατάλαβα ν' ἀνεβαίνη σὰν μούδιασμα στὸ μᾶκρος τοῦ χεριοῦ μου καὶ ν' ἀντικρούη στοὺς κροτάφους μου. Εἶχαν πάψει οἱ ἀναρθροι ήχοι τοῦ λαιμοῦ ἐκείνου, οὔτε μοῦ χυτοποῦσε πειὰ τὰ χέρια με τὰ δικά της, οὔτε κλωτσοῦσε. Κ' ἐγὼ ἀκόμη ἔσφιγγα... Ὅταν ἐκατάλαβα τὸ χέρι μου ἀποσταμένο καὶ δυνατὸ πόνου στὶς κλειδώσεις τῶν δακτύλων μου ἄφησα τὸ κομπάκι τοῦ λαιμοῦ καὶ ἀνασηκώθηκα ἐπάνω ἀπὸ τὸ ξαπλωμένο κορμί. Ἐλαχάνιασα πολὺ, εἶδα πῶς εἶχα κάμη μιὰ δουλειὰ πολὺ κοπιαστικὴ, ἀνώτερη ἀπὸ τίς δυνάμεις μου, καὶ κύτταξα τὸ λαιμὸ καὶ τὸ πρόσωπο τοῦ ξαπλωμένου κορμιοῦ γιὰ νὰ ἰδῶ ἂν τὸ ἀποτέλεσμα ἄξιζε μιὰ τέτοια κούραση. Οὔτε κἂν τὰ μάτια της σάλευε ποῦ μ' ἐκυττοῦσαν... με κυττοῦσαν ἔτσι ἀλλόκοτα, .. με κατάπληξη, με τρόμο...

Ἐξαφνα χύθηκα καὶ τὴ σήκωσα ὀλόκληρη στὰ χέρια μου. Τὴν ἐτράνταξα στὴν ἀγκαλιά μου. Πῶς εἶχε πάψη ἔτσι εὐκολα; Εἶδα τὸ κεφάλι της νὰ πέφτη ἐδῶ κι' ἐκεῖ ξεκλειδωμένο.

Μιὰ ἀπέραντη ἡμερία κατέκλεισε τὴν ψυχὴ μου. Ἐτσι τουλάχιστον ἐπίστεψα. Εἶχα ἀφήσει τὸ κορμί τῆς Ἀνούλας καὶ τὸ κυττοῦσα χωρὶς πραγματικὰ νὰ τὸ βλέπω. Φαίνεται πῶς ἐπέρασαν πολλὲς ὥρες ἔτσι. Κ' ἔξαφνα οἱ ἀτιμοὶ ποῦ στροβίλιζαν μέσα στὸ μυαλό μου ἄρχισαν νὰ φεύγουν νὰ διαλύωνται... Καὶ εἶδα ὀλοκάθαρα τὰ ὠραία ἐκεῖνα μέλη ἀκίνητα γιὰ πάντα, κρῶα, νεκρὰ, σάπια σὲ λίγο. Μοῦ ἤρθε καὶ ρώτησα στὸ νοῦ μου ὅπως νὰ ρωτοῦσα τὴν ἴδια ἐκεῖνη: «Νὰ σοῦ φτεξα λοιπὺν; Μά, τί, θᾶπρεπε νὰ σοῦ δώσω μιὰν ἀνύπαρκτη ἀγάπη;

Κι' ἐγὼ τότε; Τί θὰ γινώμουν ἐγώ;» Ἐξαφνα πάλι τὸ ἴδιο γέλιο ἄκουσα μέσα μου καὶ ξεχώρισα μιὰν ἀπάντηση χαϊρέκακη: «Τίποτε περισσότερο καὶ τίποτε λιγότερο ἀπ' ὅτι εἶσαι!» Ἐπλησίασα τὸ νεκρὸ κορμί κ' ἔκαμα νὰ σκύψω ἀποπάνω του, μὰ αἰσθάνθηκα πόνου στὴ μέση μου κι' ἀναγκάσθηκα νὰ γονατίσω πλᾶι του. Ἐγινε μιὰ θαθεῖα σιγή σ' ὀλόκληρο τὸ σπῆτι. Ἴσως ἦταν καὶ ἀπὸ πρὶν ἡ ἴδια σιγή, μὰ ἐγὼ ἐκεῖνη τὴ στιγμή τὴν ἐνόησα. Μοῦ ἤρθε καὶ ψιθύρισα, —Κάτι μοῦ λείπει... Ἐκύτταξα γύρω στὸ δωμάτιο καὶ ἔξω στὸ ἄλλο ἀπὸ τὴν πόρτα. Εἶπα δυνατὰ τῶρα, με ἀνησυχία, με φόβο, —Κάτι ἔχασα!..... Καὶ σκέφθηκα: —Μήπως μοῦ πέθανε κάποιον ὄνειρο, ἢ μήπως ἐτόυτη τὴ στιγμή ἐπέθανε ἡ ψυχὴ μου; Ὅλες ἡ σκέψεις

μου μοιάζουν με λόγια θρήνου καὶ τὸ βλέμμα μου ἐπάνω της σὰν μιὰ προσευχὴ ποῦ ἀφήνω ἀργὰ κάποιο δαίλι στὸν τάφο της..... Τινάχθηκα ὀλόρθος. Αὐτὰ ἔλα ποῦ ἔδλεπα ἢ ποῦ σκεπτόμουν ἦταν παραισθήσεις... ὄχι! ἦταν αἰσθήματα! Μήπως με συντρίβε ὀλοένα ἡ φύση; Κάτι εἶχα αἰσθανθῆ μέσα μου! Κάτι πικρὸ εἶχε ἀρχίση νὰ χύνεται σὲ ὄλο μου τὸ κορμί. Καὶ μοῦ φάνηκε πῶς ὀλοένα πρόβαινε μιὰ μορφή ποῦ κατὰκλειε τὸ πᾶν γύρω μου, μιὰ μορφή ἄγρια, ἀπαίσια! Μὲ μιᾶς ἐσκοτείνιασε. Τί πικρὸ σκοτάδι! Δὲν ἐπίστευα ποτὲ πῶς τὸ σκοτάδι θὰ μπορούσε νὰ ἔχη γεύση. Καὶ μοῦ ἤρθε ἡ ἐντύπωση ὅτι εἶχα ἀπομεινῆ μέσα του ἕνα οἰκτρὸ συντρίμι, ὅτι με κατέκλεισε ἡ σκοτεινιά τῆς κόλασης καὶ ὅτι ἔλα ἐκεῖνα τὰ φρικτὰ κακὰ ποῦ ποῦ ἔκρυβε μέσα της ἦταν προορισμένα γιὰ μένα. Ἐνας πόνος, ὄχι περαστικός ἀλλὰ πόνος ποῦ δυνάμωνα καὶ ρίζωνε ὄλο καὶ περισσότερο, με κλόνησε ὀλόκληρο, μιὰ θλίψη καθὼς τὰ μαῦρα σύγνεφα τοῦ χειμῶνα ποῦ κατακλειοῦν ἀργὰ-ἀργὰ τὸν οὐρανὸ βαρεῖα καὶ ἀπέραντα, ἐπλάκωσε τὴν ψυχὴ μου καὶ μοῦφερε τὸ συναίσθημα ὅτι ἤρθε γιὰ νὰ μὴ φύγη ποτὲ πειὰ ἀπὸ κεῖ. Πιγώμουν, εἶχα ἀνάγκη ἀπὸ βοήθεια, ἀπὸ συντροφιά. Ἐρριξα τὰ χέρια μου στὸ κρεβάτι καὶ βρῆκα τὸ κορμί τῆς Ἀνούλας. Ἦταν κρῶο πειὰ, σχεδὸν παγωμένο. Μὰ εἶχα ἀνάγκη ἀπὸ βοήθεια, ἀπὸ συντροφιά καὶ τὴν ἐπῆρα στὴν ἀγκαλιά μου. Κάποιοι στίχοι ποῦ λομίζω νὰ εἶχ' ἀκούση κάποτε μοῦ ἤρθαν στὸ νοῦ: «Ὅσο κι' ἂν ἦτανε τραχὺ τὸ στήθος σου πλασμένο, ἀπάνω του πειὸ μαλακὰ ν' ἀναπαυθῆ θὰ θέλῃ.....». θὰ θέλῃ!.. Μὰ ἐκεῖνη δὲν ἤθελε τίποτε πειὰ, ἔμενε ἀσάλευτη στὴν ἀγκαλιά μου, βαρεῖα σὰν μολύδι... Μὰ εἶχα τόση ἀνάγκη ἀπὸ βοήθεια, ἀπὸ συντροφιά...

Ἄκουσα τὴ φωνή μου νὰ ξεπετιέται με τρόμο σὰν λυγμὸς θρήνου καὶ σὰν οὐρλιασμα ἀβάσταχτης ἐδύνης, —Ἀνοῦλα!.. καὶ φοβήθηκα περισσότερο.....

.... Σιγή, ἐκεῖνη ἢ τρομερὴ σιγή! Ἐπειτα ἐκεῖνος ὁ πόνος, ἐκεῖνη ἡ ἄγρια λύπη! Naί, ἐκεῖνη ἡ φρικτὴ σιγή! Ὅχι, ὄχι πειὰ σιγή. Ἦταν κάτι πολὺ ἀνώτερο ἀπὸ τὴ δύναμή μου. Εἶχα ἀνάγκη νὰ φωνάξω, καὶ τὸ φῶνασμά μου ἔγινε θρήνος ἀπεγνωσμένος ποῦ ἔκανε τὴν ψυχὴ μου νὰ λυώνη καὶ νὰ πέφτη σταξὲς-σταξὲς πικρὲς ἀπὸ σκοτάδι καὶ φαρμάκι. Φίλοισα μ' ἕνα ἀόριστο συναίσθημα τρέλας τὸ πεθαμένο κορμί τῆς Ἀνούλας, τόσφιγγα καὶ τοῦδρεχα με τὰ δάκρυά μου τὸ πρόσωπο τὰ χέρια καὶ τὰ πόδια. Καὶ νά! Πάλι τὸ ἴδιο ἐκεῖνο γέλιο, ὄχι μέσα μου αὐτὴ τὴ φορὰ ἀλλὰ πίσω στὴν πόρτα ἀπ' ὅπου εἶχα μῆ. Καὶ ὕστερα πὸ τὸ γέλιο μιὰ φωνὴ βαρεῖα πένθιμη μοῦ μουρμούρισε: — «...σὰν διψασμένος στὸ νερὸ ποῦ τοῦγυρε κ' ἐχύθη ἀπ' τὸ ποτήρι τ' ἀργυρὸ κι' ὀλότελα πεσμένος στὴ λάσπη, λείχει-λείχει.... ὁ ἔρμος διψασμένος!»

Είχα ἀφήση τὴν Ἀννοβλα, τὸ λατρευτὸ μου πλάσμα ποῦ σκότωσα, τὴν εἶχ' ἀφήση χάμω στὸ πάτωμα. Προχωροῦσα πρὸς τὴν πόρτα ποῦ ἔφερε στὸ δωμάτιό μου. Τὰ πόδια μου σερνόταν δὲν περπατοῦσα ποτὲ ἔτσι συρτὰ ἐγὼ, σὰν νᾶμουν ἐννενηντα χρόνων γέρο. ντας. Τὸ κορμί μου εἶχε λυγίσει,..... ἐγὼ εἶχα ὠραῖο ἴσο κορμί. Μὲ μιᾶς δλόκληρη ἢ πόρτα μπροστά μου κλείσθηκε ἀπὸ ἕναν μεγάλο καθρέφτη. Πισωπάτησα μὲ φρίκη. Μέσα στὸν καθρέφτη ἀντίκρυζα ἕνα ἔκτρωμα ποῦ ἔκανε ἀκριβῶς ὅτι ἔκανα κ' ἐγὼ. —... Ἦμουν ἕνας ἀπαίσιος γέροντας, καμπούρης ἀσπρομάλλης, σκελετωμένος, ἕνα ἔρπειτὸ μὲ ἐλάχιστη πνοή γιὰ ζωὴ καὶ χωρὶς καθόλου ψυχῆ... Κάτι μοῦ εἶπε: «Ὅχι, μὲ ψυχὴ!» Καὶ ἀμέσως ἄκουσα τὸν ἀντικρυνὸ ἐαυτοῦ μου, τὸ ἔκτρωμα τοῦ καθρέφτη, νὰ μισοψάλλῃ βραχνὰ καὶ συρτὰ καθὼς πρὶν ἢ πένθιμη φωνή:—Τώρα πειδὸ μόνος ἀπὸ πρὶν. Μονάχα ἢ ψυχὴ μου οἰκτρὸ κουρέλι ξέφυγε ἀπ' τῶν σκυλιῶν τὰ δόντια καὶ σέρνοντάς τὴν ὁ ἄνεμος στοῦ δρόμου τὸ χαντάκι τὴν ἔφερε δική μου...» Κυττοῦσα δλοένα τὸν ἑαυτὸ μου στὸν καθρέφτη καὶ ξαφνικὰ ἐσκοτείνιασε, χάθηκε καὶ τὸ ἔκτρωμα καὶ ὁ καθρέφτης στὴ μαυρίλα.

...Κάπου ἐχτύπησαν τὰ πόδια μου μαλακά. Ἔπεσα μὲ τὸ πρόσωπο πάλι μαλακά. Βρισκώμουν ἐπάνω σ'ἕνα κορμί, στὸ κορμί τῆς Ἀννοβλας. Θυμήθηκα τὴν πένθιμη τραγουδιστὴ φωνὴ ποῦ κάθε τόσο ἄκουα σιαυτιὰ μου τόσο καθαρά. Μὰ γιατί πάντα αὐτὴ ἢ φωνὴ νᾶναι τραγουδιστὴ καὶ νὰ μοῦ μιλῇ μὲ στίχους; Καὶ νάτην πάλι! Ἄκουσέ την!—«Καὶ σύ, ἀφοῦ τὴ σκότωσες—καυμένη σου μικρὴ!—συνήρθες καὶ θωρώντας τὴν τὴ λάτρευσες νεκρή!».

Ἔφυγε ἀπὸ τὸ λάρυγγά μου ἕνα μουγκριτὸ ποῦ δὲν ἤθελα νὰ τὸ ἀφήσω. Ἐσκέφθηκα κάποιον βουβάλι ποῦ εἶδα νὰ σφάζουν κάποτε μὲ μιὰ χτυπιὰ μαχαιριοῦ στὸ πίσω μέρος τοῦ κεφαλιοῦ του.

Ἔτσι μούγκριζε κι' αὐτὸ ὅταν τῆρριξαν κάτω. Αἰσθάνθηκα τὸ ἴδιο χτύπημα στὸ πίσω μέρος τοῦ κεφαλιοῦ μου. Κάτι βαρὺ καὶ ἀσάλευτο μὲ κρατοῦσε μὲ τὸ πρόσωπο ἐπάνω στὸ κρῖο κορμί τῆς Ἀννοβλας. Καὶ εἶδα καθαρά πειά. Εἶχα σκοτώσῃ ὅτι ἐλάτρευα, ὅτι ὑπῆρχε γιὰ μένα στὸν κόσμον, ἐκεῖνο γιὰ τὸ ὁποῖο ζοῦσα, χωρὶς νὰ τὸ ξέρω, χωρὶς νὰ τὸ ἔννοῶ.

... Ὅλη τὴ νύχτα πεσμένος ἐβογγα καὶ φώναζα. Ἔχουν περᾶση πολλὰ χρόνια ἀπὸ τότε, μὰ κάθε βράδυ, τὴν ὦρα ἐκεῖνη φωνάζω, δὲν μπορῶ νὰ κάμω ἄλλοῦταικα. Γιατὸ μ' ἀκούσατε κ' ἐσεῖς, μὴ φοβάστε, δὲν εἶναι τίποτε, κάθε βράδι μουγκρίζω. Μοῦ ἔρχεται καὶ τραγουδάω κ' ἐγὼ μὲ μιὰ βραχνόσυρτη φωνὴ βαρεῖα πένθιμη, σὰν ἐκεῖνη ποῦ ἄκουα τότε, κείνο τὸ βράδι, τραγουδῶ τὸ τρικυοῦδι τοῦ ἑαυτοῦ μου, ἐκεῖνο ποῦ εἶπε ὅταν τὸν ἀντίκρυσαν ἕνα ἔκτρωμα στὸν καθρέφτη:

«Μονάχα ἢ ψυχὴ μου, οἰκτρὸ κουρέλι ξέφυγε ἀπ' τῶν σκυλιῶν
[τὰ δόντια
καὶ σέρνοντάς τὴν ὁ ἄνεμος στοῦ δρόμου τὸ χαντάκι, τὴν ἔφερε
[δική μου»

Ἀμέσως ἔπειτα, ὅταν μ' ἀκοῦτε νὰ κλαίω δυνατά, μὲ λυγμούς, εἶναι ποῦ ξεχωρίζω τὴ φωνὴ τῆς Ἀννοβλας μου ποῦ μοῦ ἀποκρίνεται στὸ τραγοῦδι μου μ' ἕνα δικό της:

«Θρῆνο ποῦ κάνεις τὸ πρωῒ, τί πόνος σου τὸ βράδι!
Τρέχα τώρα κυνήγα με σὰν ἴσκιον στὸ σκοτάδι...»

Τὴν ἀκούω ἀληθινὰ, δὲν γελιέμαι, σεῖς μπορεῖτε νὰ τὰ λέτε παραισθήσεις αὐτά, ἴσως νὰ εἶναι ποῦ καθὼς φαίνεται ἔχω τρελλαθῆ, ὅλοι μὲ λένε τρελλό. Ἐγὼ ξέρω πὼς αὐτὸ γίνεται κάθε βράδι καὶ πὼς τὰ αἰσθάνομαι ὅλα μὲ ὄλη τὴ δύναμη τῶν αἰσθησέων μου. Ἔχουν περᾶση πολλὰ χρόνια ἀπὸ τότε. Δὲν εἶναι τίποτε, μὲ συγχωρεῖτε...

ΤΕΛΟΣ

Ἰθάκη, Μάρτιος τοῦ 1927

ΔΩΡΗΣ ΚΟΥΒΑΡΑΣ

Η ΓΡΗΑ

Ὁ κῆπος ἦταν ἔρημος στοῦ σύθαμπου τὴν ὦρα,
Σιγὰ κι' ἀργὰ τ' ἀπόφεγγο χλωμαίνει καὶ θαμπώνει.
Μιὰ γριά μονάχα κάθονταν σκυφτὴ καὶ μαυροφόρα
σὲ κάποιο μπάγκο, μόνη!

Μὲ τῆς ὀμπρέλλας σκάλιζε τὴν ἄκρη στὰ πετράδια
γραμμὲς κι' ἀνόητα σχήματα καὶ ζωτικὰ σημάδια.

Καὶ μὲ χαλίκια ποῦριχνε στῆς στέρνας τὸ νερὸ
κύκλους ἕνα σωρὸ!

Κι' ἀπάνω ξεφυλλίζοντας στὴ μαγικὴν εἰκόνα
μὲ χέρια τρεμουλιάρικα μπουκέτο μπουγαρίνι,
τ' ἄνθια κι' αὐτὴν, ἐρράντιζε σταγόνα πρὸς σταγόνα
ἀπ' τῶν δακρύων τὴν κρήνη!

Κοιτάζοντας προσεκτικὰ τὸ νόημα γιὰ νὰ βρῶ
μεσ' τὴν περίπλοκη, ἄτεχνη, καὶ κρύα ζωγραφιὰ
μοῦ φάνη κ' εἶδα ὀλόγυρα σ' ἕνα μικρὸ Σταυρὸ
γραμμένο... «Ποτὲ πιά!»

Βέβαια πὼς Σίβυλλα εἶτανε καὶ Σφιγγα κι' Ἐριννύα!
σταλμένο σύμβολο θολό, κι' αἰνίγμα σκοτεινὸ
γιὰ νὰ ταραξῆ ὀλόθυθα τὴ γαλήνη μου ἀνία
στὸ πρᾶο μου δειλινό.

Κ' ἔφυγ' ἡ γριά, χωλαίνοντας στὴ μακρυνὴν ἀλέα
 Κ' ἐχάθηκε σὰ φάντασμα σὰν ὄπτασία ἀχνή.
 Κ' ἔπεφτε ἀγάλι... κ' ἔπεφτε τοῦ σκοταδιοῦ ἡ αὐλαία
 στὴ μαγικὴ σκηνή!

N. ΠΕΤΙΜΕΖΑΣ-ΛΑΥΡΑΣ

Η ΑΝΝΑ ΚΛΑΙΕΙ...

Δὲ χάρηκε τὴ ζωὴ της ἡ Ἄννα, τὴ ζωὴ ποῦ-καλὰ ὑστερνά!-τώρα
 πιά πίσω δὲ γυρνᾷ.

Ἀπόψε ἀπ' τὸ μπαλκόνι τ' ἀρχοντικοῦ της βλέπει τὴ νέα γεννεὰ
 νὰ περνᾷ κάτω, στὸν πολὺδοο δρόμο:

Σβέλτα κορμάκια· προσωπᾶκια ψεύτικα σάμπως κουκλίτσες μὲ
 κοντόσουρα μαλλάκια· χεῖλη, ματόκλαδα βαμένα. τουαλέτες ἐλα-
 φρές, παρδαλές· μπράτσα γυμνά· κάλτσες λεπτές, μεταξωτὲς-κ' οἱ
 πιὸ φτωχές! καὶ τσιτωμένες πάνω ἀπὸ τὸ γόνα, ποῦ ντύνουν τίς
 σφιχτὲς γαμπίτσες· κι' αὐτὴ ἡ χαρά!, κι' αὐτὴ ἡ χαρὰ ἢ μισημένη,
 τοὺς χαρά, ποῦ ἀνηγχώντας στὴν καρδιά της πῶς βογκάει!

Δὲ χάρηκε τὴ ζωὴ της ἡ Ἄννα, τὴ ζωὴ ποῦ-καλὰ ὑστερνά!-τώρα
 πιά πίσω δὲ γυρνᾷ.

Ὅστοςο εἶχε κ' ἐκείνη κάποτε χυτὸ κορμί καὶ προσωπᾶκι δλό-
 ανθο μὲ λιγάκι πούδρα σεμνὴ πασπαλισμένο, ποῦ τὸ στεφάνωνε μιὰ
 κόμη ἀρχαία· κ' εἶχε κι' ὠραῖο πόδι-μὰ ποιὸς ποτὲ τὸ εἶδε μέσα στὴν
 ἀπαίσια μαύρη κάλτσα καὶ οἱς μπότες τίς ψηλὲς ὀχυρωμένο. κάτω
 ἀπὸ τὰ μεσοφόρια τὰ βαρεῖα καὶ τίς ἄχαρες τίς ρόμπες, ποῦ τοῦ πέ-
 φτανε τριγύρω σὰ μιὰ σφαλιχτὴ γεροντικὴ δμπρέλλα κρατημένη ἀπ'
 τὴν ἀνάποδη!

Δὲ χάρηκε τὴ ζωὴ της ἡ Ἄννα, τὴ ζωὴ ποῦ-καλὰ ὑστερνά!-τώρα
 πιά πίσω δὲ γυρνᾷ!

Ὅμως, στὰ μάτια της τὰ σκοτεινά, κάπου σὰ μιὰ ἀστραπὴ πε-
 ρνᾷ, περνᾷ καὶ σβύνει:

Ἄ! ἔλα κι' ἔλα μὰ ἦταν τουλάχιστο κορίτσι μὲ ἀρχὲς ἢ Ἄννα
 καὶ περήφανη, ποῦ ποτὲ δὲν μπόρεσε κι' ὁ πιὸ κακόγλωσσος νὰ τῆς
 βρῆ ψεγάδι. Εἶξερε νὰ κρατῆ ψηλὰ τὸ λάβαρο τῶν παραδόσεων τοῦ
 τιμημένου ἀστικοῦ σπιτιοῦ μὲ τί σωτήριες προλήψεις του, τίς τόσο
 πιὸ σεβάσμιες ὅσο καὶ πιὸ παλιές! Ψηλὰ καὶ τὴν τιμὴ τῶν ἀδελφῶν
 της, ποῦ τὴν θρέφανε κι' ἄς ξενοχτοῦσαν-ἄντρες ἦταν!-μέσα στὰ
 καφέ-σαντὰν ἐλεύθερα. Ἐκεῖ καὶ τί δὲν ἄκουαν! Γιὰ κείνο καὶ σὰ
 γυρνοῦσανε στὸ σπῆτι πάρωρα, θολοὶ καὶ πανιασμένοι, χτυποῦσαν τὴ
 γροθιά τους στὸ τραπέζι καὶ φωνάζανε βραχνοί, στ' ἄσπετα βέβαια,
 πῶς θὰ τὴ σφάζανε στὸ κατώφλι μοναχὰ νὰ μάθαιναν πῶς τόσο δὲ
 παραπατοῦσε!

Ἄ! ἔλα κι' ἔλα, μὰ ἦταν κορίτσι μ' ἀρχὲς ἢ Ἄννα, ποῦ δὲν μπό-
 ρεσε ποτὲ κι' ὁ πιὸ κακόγλωσσος νὰ τῆς βρῆ ψεγάδι!

Γιὰ κείνο καὶ ποτὲ κανεὶς δὲν τόλμησε νὰ τῆς κἀνὴ κόρτε. Δὲ θὰ
 καταδεχώτανε ποτὲ μιὰ τέτοια προσβολή, ἢ Ἄννα. Ὅμως τὴν πα-
 ζαρεῦανε πολλοί, ὅπως καὶ ταίριαζε σ' ἓνα κορίτσι σπιτικὸ καὶ ποῦ
 δὲν ἦταν ξεπαρμένο. Μὰ τ' ἀδέλφια της βρῖσκανε μεγάλη τὴν προίκα
 ὅσο οἱ γαμπροὶ τὴ βρῖσκανε μικρὴ, γι' αὐτὸ κ' ἐκείνη τοὺς γυρνοῦσε
 τὴ ράχη, ποῦ δὲν ἦταν ἄξιοι· νὰ ἐχτιμήσουν τίς ἀρετὲς της. Ἄ!
 ἔλα κι' ἔλα! μὰ εἶχε ἀξιοπρέπεια ἢ Ἄννα κι' ἂν καμμιά φορὰ τ'
 ὠραῖο πόδι της κλωτσούσε, κάτω ἀπὸ τίς μακρυὲς της ρόμπες
 ἦταν κ' ἡ κλωτσιὰ σεμνὴ.

Ὅμως στὰ μάτια της τὰ σκοτεινὰ κάπου σὰ μιὰ ἀστραπὴ περνᾷ
 ποῦ ποτὲ κανεὶς δὲν τόλμησε νὰ τῆς κἀνὴ κόρτε!

Ἐνας μόνον σὰν ἦτανε μαθήτρια ἢ Ἄννα. Ἦτον κ' ἐκεῖνος μα-
 θητὴς μὰ τί τρελλός! Τὴν ἀκολουθεῖσε σὲ ἀπόσταση ὡς νὰ περάσῃ
 τὸ κατώφλι τοῦ σκολαιοῦ. Κ' ἦταν ἢ Ἄννα δεχοχτῶ χρονῶ. Πῶς
 τώρα μάκραινεν ἢ ἀπόσταση στὰ μάτια της! Ὅταν τ' ἀντίκριζε ὁ
 τρελλός ὁ μαθητὴς, ἢ Ἄννα τὰ χαμήλωνε μὴν τύχη καὶ τοῦ δῶση
 θάρρος κ' ὑστερα τί θᾶλεγεν ὁ κόσμος! Ὅστοςο κάποτε τὸ πῆρε μόν-
 νος του. Καθὼς περνοῦσε ἀπὸ τὴν πόρτα της τὸ βράδυ τῆς Πρωτο-
 μαγιάς, τῆς πρόσφερε ἓνα φύλλο μαντζουράνα μὲ τὴ σημασία της.
 Κ' ἢ Ἄννα ἔτρεξε σὰν τὴν τρελλὴ καὶ διάβασε στὴ «Γλώσσα τῶν
 Ἀνθῶν»: «τρέφω διὰ σὲ πολλὴν συμπάθειαν». ὦ! πῶς εὐώδια-
 ζεν ἐκεῖν' ἢ μαντζουράνα! Μὰ ἦτανε φτωχὸ παιδί κα! πῶς μπο-
 ροῦσε νὰ ξεπέσῃ ἢ οἰκογένεια; Ὅταν τ' ἀδέλφια της τοῦ τῶπαν
 ξάστερα, πῆρε τὰ μάτια του καὶ πάει γιὰ τὴν Ἀμερικὴ καὶ πιά δὲ
 μετακούστηκε. Κ' ἢ Ἄννα συλλογιέται: τάχα νὰ ζῆ; τάχα νὰ πέ-
 θανε; Καὶ λογαριάζει πῶς ἂν ζῆ θᾶνε πιά γέρος. Ἄννα, τί καημός!

Κι' ἀπ' τὸ μπαλκόνι τ' ἀρχοντικοῦ της κοιτώντας θολὰ τὴ νέα
 γεννεὰ νὰ περνᾷ κάτω στὸν πολὺδοο δρόμο, σιγολέει.

— Ἀχ! πῶς δὲν τὴ χάρηκες τὴ ζωὴ σου, Ἄννα, τὴ ζωὴ ποῦ
 —καλὰ ὑστερνά!—τώρα πιά πίσω δὲ γυρνᾷ!

Καὶ θαμένη στὸ σκοτάδι ποῦ πόνωνσε, ἢ Ἄννα κλαίει...

ΑΓΓΕΛΟΣ ΣΗΜΗΡΙΩΤΗΣ

STECCHETTI

ΜΑΣ ΦΤΑΝΕΙ

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ

Δὲ θέλω νὰ νὰ ἔσο Ἄγαπημένη
 ΜΟΥΣΕΙΟ ἀπὸ κούβουον τὰ μετάξινα μαλλιά σου
 ποῦ φίλησα καὶ μύρισα χτὲς βράδι,

κι' οὔτε νὰ μάθω θέλω ἂν στ' ἄσπρα στήθεια
π' ἀπόθεσαν τὰ χέρια μου τὸ χᾶδι
κρύβεις ἀγνὴν ψυχὴν ἢ κολασμένη.

Οὔτε μὲ μέλλει ἂν σοῦφυγε τὸ ψέμμα
ἀπὸ τῆ μιᾶν ὑπόσχεση στὴν ἄλλη
ἢ κι' ἂν δὲν μοῦπες οὔτε μιᾶν ἀλήθεια.
Τὰ λόγια σου μοῦ δίνανε τὴ ζάλη
καὶ μὲ λικνίζαν ὄμορφα χιτὲς βράδι
στοῦ πιὸ μεγάλου ἔρωτα τὸ ρέμμα.

Δὲ θέλω γὼ νὰ ξέρω, νὰ μαθαίνω
ἂν μέσα στὸ θερμότατο κρασί σου
ποῦ μοῦδινες νὰ πιῶ στὴ λήκυθό σου
χιτὲς βράδι, σὰν βρισκόμουνα μαζί σου,
δὲ θέλω γὼ νὰ ξέρω ἂν στὸ πιωτό σου
ἦταν καμμιά σταγόνα πιωτό ξένο.

Δὲ θέλω γὼ νὰ ξέρω ἀγαπημένη
ἂν ἦσουνα παρθένα ἢ πάλι πόρνη
ἂν ἦσουνα ἀγνὴ κόρη ἢ μολεμμένη.
Ἦταν ὠραῖο τὸ νέκταρ σου σὰν πλάνη
μᾶγάπησες, σ'ἀγάπησα μιᾶν ὦρα
μιᾶν ὦρα ἀληθινὴ κι' αὐτὸ μᾶς φτάνει.

ΡΙΤΑ Ν. ΜΠΟΥΜΗ

ΜΑΡΙΕΤΤΑΣ ΜΙΝΩΤΟΥ

ΠΕΤΡΑΡΧΗΣ ΚΑΙ ΛΑΟΥΡΑ (1)

Χαρισμένο στὸν ΨΥΧΑΡΗ

Ἡ πρώτη φορὰ ποὺ ὁ Πετράρχης πρωταντίκρουσε τὴ Λάουρα ἦταν
στὴν ἐκκλησιά τῆς Ἁγ. Κλάρας στὸ Ἀθινιόν, πρῶτ' τῆς μεγάλης
Παρασκευῆς.

— «Στις ἔξη τ' Ἀπρίλη 1327, ἡ Λάουρα μοῦ πλήγωσε τὰ μά-
τια καὶ στις ἔξη πάλι τ' Ἀπρίλη τοῦ 1348, τὴν ἴδια αὐγινὴν ὦρα,

(1) Ἀπόσπασμα ἀπὸ μιὰ μακρὰ μελέτη μου γιὰ τὸν Πετράρχη ποὺ θὰ ἐκ-
δώσω σὲ ἰδιαίτερο τόμο.

ἔφυγεν ἀπ' τὴ ζωὴ μου τὸ λαμπερὸ μου φῶς σὰ βρισκόμουν στὴ Βε-
ρόνα, χωρὶς νὰ ξέρω—ἀλίμονο!—τὴ δυστυχία μου.»—Τέτοια εἶναι
ἡ σημειωσούλα ποὺ μᾶς ἔφησε σ' ἓνα του βιβλίου γιὰ τὸ πρωταντί-
κρισμά της καὶ τὸν ξαφνικὸ της χαμό.

Στὴν ἐκκλησιά τοῦ Ἀθινιόν, τὴν ἡμέρα τοῦ πάθους τοῦ θεανθρώ-
που ὅλοι προσεύχονταν λυπημένοι. Ὁ Πετράρχης δὲν τὸ λογαριάζει
γιατὶ σὰν πληγῶνει ὁ ἔρωτας τίποτα δὲν κοιτάζει. «Ἔτσι ἀπὸ τὸ
θλιβερόν ἐκεῖνο περιβάλλον τῆς προσευχῆς πῆρεν ἡ ἀγάπη του τὴ μυ-
στικοπάθεια καὶ τὴν ἀφοσίωση. Ἦταν τότες ἡ Λάουρα 18 χρονῶν.
Τὰ χρυσαφένια της μαλλιά πέφτανε κάτω.

Τ' ἀεράκι φυσώντας τὰ μπέρδευε ἀπαλά. Τὰ ὠραῖα της μάτια
λάμπανε μὲ φῶς μαγευτικὸ. Δὲν ἦταν τὸ βᾶδισμά της ἀνθρώπινο μὰ
θεῖο. Στὴν περπατισιά της ἔτρεμαν τὰ χόρτα καὶ τὰ λουλούδια ἀπὸ
τὸν πόθο τοῦ ἔρωτα. — Ἔτσι μᾶς τὴν περιγράφει ὁ ποιητὴς ὅταν τὴν
ξαναεἶδε σὲ μιᾶν ὀλάνθιστη ἐξοχῇ. Στὴν ἐμφάνισή της φέυγει ἓνα σύν-
νεφο ποὺ σκέπαζε τὸν ἥλιο. Εἶναι κι' αὐτὸ ἓνα τῆς ἀγάπης χαμό-
γελο.

— Ἐρωτα στάσου νὰ θαυμάσωμε τὸ θρίαμβό μας—φωναίζει ἐξαλ-
λος ὁ ποιητὴς καὶ ξεσπάζει σὲ ἱπποτικὸς ρομαντισμοῦς. Τὸ πράσινο
χορτάρι, τὰ φύλλα ποὺ πέφτουν ἀπὸ τὰ γέρεκα μαυρισμένα πρηνάρια
παρακαλοῦν νὰ τὰ κουρελιάση μὲ τὸ πόδι της. ...

Στοὺς *Διαλόγους* του μὲ τὸν Ἁγ. Αὐγουστῖνο διηγεῖται πὼς κά-
ποτε ξετρελλαμένος ἀπὸ ἀγάπη ζήτησε χάρη ἀπὸ τὴ Λάουρα νὰ τὴν
συναντήσει καὶ κείνη περήφανη τοῦ ἀπάντησε. — Δὲν εἶμαι γὼ ὅποια
νομίζεις.....

Ἔτσι μᾶς τὴν παρουσιάζει. Μ' αὐτὸ δὲν εἶναι τίποτα μπροστά
στὸν ἀτέλειωτο ὕμνο του γι' αὐτὴν ποὺ τὴν ἀνοψώνει ἄφθαστα.

Μὰ ὁ πρῶτος ἐνθουσιασμὸς περνᾷ γιὰ νὰ ξακολουθήσει μιᾶν ἀ-
γάπη βασιανισμένη, γεμάτη ἀφιβολία καὶ πόνο. Στὴν ἐρωτικὴ ποίηση
τοῦ δημιουργοῦ τοῦ συνέττου, ἡ ψυχὴ του ἀδιάκοπα βρίσκεται κυκ-
λωμένη ἀπὸ τὸ ἀμφίβολο. Ὁ ποιητὴς ἔχει μεταπτώσεις ἀπότομες.
Μιὰ τὸν βλέπουμε νὰ πιστεύει τὸν ἑαυτὸ του εὐτυχισμένο ποὺ ἀγά-
πησε τὴν ἐνάρετη Λάουρα, καὶ παράπλευρα ν' ἀγαναχτεῖ γιὰ τὴν ἀ-
πάθειά της καὶ τὴν ἀστάθεια.

Στὴ γυναικεία καρδιὰ δὲν μπορεῖ νὰ φωλιάσει γιὰ καιρὸ ἡ ἀγάπη
—μὰς λέει.— Ἡ ψυχὴ του χωρισμένη λέει σὲ δύο, βλέπει τὸν ἔρωτὰ
τοῦ σωτηρία καὶ χαμό. ἀρετὴ κι' ἔγκλημα.

Οἱ ζωηρὲς του αὐτὲς ἀντίθεσες, συχνὰ μέσα στὸ ἴδιο συνέττο δεί-
χνουν κατὰ πολλοὺς μιᾶ ψυχὴ ἀρρωστημένη.

Μὰ εἶναι ὁ ποιητὴς τῆς ἀγάπης. Φτιάχνει κόσμον ἀπὸ ὄνειρα γι-
ατὶ μιὰ μερὰ τον κοιτάζε—πράμα ποὺ μπορεῖ νὰ τόκαμε καὶ τυ-
χαῖα. Μὰ γρήγορα ἀπογοητεύεται γιατί ὅλα ἦταν φαντασία του. Ἡ

Λάουρα γίνεται επιφυλαχτική. Ούτε τον κυττάζει πιά για να μην του γεννά τον πόθο. Κι' απελπισμένος φεύγει για τὴ Βαλικούζα. Έκει ζει μονάχος του σάν ερημίτης. Μὰ με τὸ πέρασμα τοῦ χρόνου ποὺ θαμπώνει τὴ διαύγεια κάθε ανάμνησης ξανάρχεται ἡ ἀμφιβολία. Ἴσως νὰ τὴν παρεξήγησε. Νὰ μὴν ἦταν ἔτσι. Γυρνᾶ λοιπόν, συναντᾶ τὴ Λάουρα. Τὸν χαιρετᾶ με χαμόγελο. Ξιναγυροῦν ἔτσι στὸν ποιητὴ οἱ ἐλπίδες καὶ τὰ ὄνειρα καὶ για τὸ γλυκὸ χαιρετισμὸ γράφει τέσσερα σονέττα.

«Σπίθες φωτιάς ἔβγαζαν τὰ ὄρατα ἐκεῖνα μάτια. Μούριχναν ματιές γλυκύτερες κι' ἐκφραστικότερες ἀπὸ ποτάμια ἀγαπημένα λόγια.....»—Θέλει νὰ τῆς πει τὴν ἀγάπη του.

Νειώθει μιὰ δύναμη ἀδάμαστη νὰ τὸν τραβᾶ νὰ τῆς τὰ πει πάλιν ὄλα. Θέλει νὰ περάσει κοντά της μιὰ δλάκερη νύχτα μέσα στὸ δάσος. Ρωτᾶ τὴν καρδιά του γιατί νὰ στέκει δειλὴ. ν' ἀφήνει τὸν καιρὸ νὰ περνᾶ. Εἶναι τὸ λογικὸ ποὺ τοῦ λέει νὰ δαμάσει τὴν καρδιά του γιατί οἱ μεταγενέστεροι θὰ τὸ μάθουν καὶ θὰ γελοῦν.

«Ἐρωτα καταστράφηκα! Βλέπω τὴν καταστροφή μου μὰ μοιάζω μ' ἐκεῖνον ποῦχει στὸ στήθος τὴ φωτιά, ὁ πόνος του αὐξάνει καὶ χάνει τὸ λογικὸ του, νικημένος ἀπ' τὸ μαρτύριο..... Μὰ δὲν μπορῶ πιά. **Μοῦ πήρες τὸ χαλινάρι ἀπὸ τὸ χέρι.** Ἡ ψυχὴ μου πῆρε θάρρος....».—Ἄλλ' ἦταν ὄλα ὄνειρα! Ὁ κόσμος γελᾷ μαζί του για τὴν περιφρόνηση τῆς Λάουρας. Ὁ Ἄγ. Αὐγουστίνος τὸν συμβουλεύει νὰ φύγει ἀποφασιστικὰ ἀπὸ κοντά της, νὰ παρηγορηθεῖ μ' ἄλλους ἔρωτες, μακρὰ.

Φεύγει πάλιν στὴ Βαλικούζα. Ρίχνεται στὸ μεθύσι καὶ στοὺς ἔρωτες για νὰ τὴν ξεχάσει. Μὰ πάλιν ἡ ἀπόσταση τοῦ δίνει ἐλπίδα. Φαντάζεται ποὺ ἡ Λάουρα τὸν ἀγαπᾶ, τὸν ποθεῖ καὶ τὸν περιμένει.

«Τραγοῦδι μου ἂν στὸ γλυκὸ μέρος δεῖς τὴν Κυρά μας, πιστεύω πὼς θὰ σοῦ δώσει τὸ χέρι καὶ θὰ σὲ ρωτήσῃ γιατί βροῖσκουμαι μακρὰ. Σὺ μὴ τὴν ἀγγίζεις, μὰ πέστης με σεβασμὸ πὼς θὰ γυρίσω ὀπωσδήποτε πεθαμένος ἢ ζωντανός...».—Ἡ μοναξιά του γύρω τοῦ μιλεῖ για τὴν ἀγάπη του. Ἴσως τ' ἀεράκι ποὺ ὀλοένα φυσᾶ νὰ χάλδεψε πρὶν τὰ χρυσαφένια μαλιά της. Ἴσως τὸ νερὸ ποὺ τρέχει τόσο νὰ βιάζεται νὰ πάει ὅπου ὁ πόθος του τραβᾶ κι' αὐτόν. Ὅλα γύρω του γαλνημεμένα καὶ μόνος αὐτὸς δὲν βροῖσκει τὴν ἰσχύια.

Στὴν δύση τοῦ ἡλίου, ἐνῶ ξεψυχᾶ ἡ μέρα καὶ τὸ φῶς της ἀργοσβαίνει αὐτὸς ξεθυμαίνει με δάκρυα.

Ὁ ποιητὴς ὑποφέρει δὲν κρατιέται πιά ξαναπιστρέφει στὸ Ἄβινιόν. Ἀλλὰ ἡ Λάουρα εἶναι πάντα ἡ ἴδια ψυχὴ ἀκατάδεχτη. Περνοῦν ἔτσι τὰ χρόνια σὲ θλίψη. Δὲν ἐλπίζει νὰ βρεῖ ποτὲ ἀγάπη στὸν πόνο του. Μανὰχα ὁ θάνατος θὰ τοῦ γιατρέψῃ τὴν πληγὴ ποὺ στὴν καρδιά του χάραξε ἡ Ἀγάπη με τὰ ὄρατα τῆς μάτια.

Φωνάζει τὸν κόσμον ὅλο ν' ἀκούσει τὸν πόνο του.

«Ὡ ψυχὴς εὐγενικές, ἐρωτευμένες καὶ σεις γυμνὲς σκελεθρωμένες σκιές κοιτάχτε πόσος εἶναι ὁ πόνος μου!»

Ἦστερ' ἀπὸ δέκα τέσσερα χρόνια, με τὸ γυρισμὸ τῆς ἀνοιξης, ζητάει τὰ περασμένα με νοσταλγία. Τὸ παρελθὸν ὅμως εἶναι χεῖμαρρος ποὺ δὲ γυρνᾶ, οὐμίχλη ποὺ διαλύεται στὸν ἄνεμο, κομματάκια πάγου ποὺ λιώνει ὁ ἥλιος. Ἦταν ὄρατο νὰ πέθαινε τότες, νὰ κλειοῦσε τὰ μάτια στὴν ἀσύγκριτη γλυκάδα τῆς μοναδικῆς στιγμῆς, για νὰ μὴν ἀντικρύσει ποτὲ λιγώτερη ὁμορφιά.

Οἱ ἀνοιξιάτικες ἡμέρες σκαλεύουν βαθύτερα τὴν παλιὰ πληγὴ. Οἱ ἐρωτικὲς ἀχτίδες ποὺ νυχτοῦμερα ἔχει στὸ νοῦ λάμπουν τόσο ποὺ τὸν θαμπώνουν περισσότερο κι' ἀπὸ τὴν πρώτη μέρα.

Κ' ἔτσι ἐξακολουθεῖ νὰ τὴν ἀγαπᾶ ὅσος καιρὸς κι' ἂν περνᾶ, ὡς τὴν τελευταία του στιγμὴ. Ἡ ἐκσανιστικὴ ἐκείνη κατάσταση τῆς ἀμφιβολίας δὲν παύει παρὰ με τὸ θάνατό της. Φαντάζεται πιά δριστικά πὼς ἡ Λάουρα τὸν ἀγαποῦσε, ἀλλ' ἔμενε ἔτσι ἀνένδοτη στὶς ἰκεσίες του για τὸ καλὸ του, για νὰ μείνει ἡ ἀγάπη του ἰδανική.

Τέτοια πλατωνικὴ ἀγάπη μᾶς δείχνει ὁ Πετράρχης στὴν ποίησή του, στὰ 300 του σονέττα. Μελέτησε, ἀνάλυσε τὴ φύση. Ὅλες οἱ παρωμοιώσεις του εἶνε παρμένες ἀπὸ κεῖ.

Δὲν ἔχει μυστικὸ γι αὐτόν τὸ φεγγάρι, ὁ ἥλιος, τ' ἄστρα τὰ δέντρα ἢ τὸ ρυάκι. Κ' ἓνα φύλλο ποὺ τὸ δέντρο ξέρει ὁ Πετράρχης τὸ μυστικὸ του. Γι' αὐτὸ συζήτησαν ἂν μὲς τὸν ὑπέροχο ἔρωτα τῆς Λάουρας, δὲν κρύβεται ἡ ἀγάπη του στὴ φύση. Ἡ Λάουρα εἶναι γι' αὐτὸν ἓνα σύμβολο ποὺ τοῦ χρησιμεύει ὡς πηγὴ ἀστέρειυτη ποίησης, ἀθάνατης ποὺ συγκλονίζει καὶ τώρα ἀκόμα ὅπως καὶ τότε, ποὺ ὁ λαὸς τὰ ρούφηξε, τᾶκαμε δικὰ του καὶ τὰ τραγουδοῦσε.

Μὰ ἦταν ἄραγε τόσο πλατωνικὴ ἡ ἀγάπη του;

Στὴ Βαλικούζα ποὺ ἀποτραβιόταν για νὰ κλαίει βροντόφωνα στὴν ἀπόλυτη ἐρημιά τὴ σκληρότη τῆς Λάουρας, δείχνουν ἀκόμη μιὰ σπηλιά, ποὺ λένε πὼς ἐκεῖ μέσα συναντιόνταν οἱ δυὸ ἐρωτευμένοι. Ὁ Dellile σάν τὴν ἐπισκέφτηκε ἐξέφρασε ἀμέσως τὴν ἀμφιβολία:

Une grotte ecartée avait frappé mes yeux.
Grotte sombre dis moi si tu les vis heureux?

Ἀπὸ τὴν ἄλλη μεριά ἡ Deshonliere πεισμένη γι' αὐτὸ μᾶς δίνει μιὰν εἰκόνα σὰ μυθολογικὴ, γεμάτη λυρισμὸ για τὶς συναντήσεις τους.

«Μέσα στὴ βαθειὰ σπηλιά, δίχως ἄλλους μάρτυρες ἀπὸ τὶς Ναϊάδες καὶ τοὺς Ζέφυρους, ἡ Λάουρα γλύκανε τοῦ Πετράρχη τὸ μαρτύριό μετρυπὰ χεῖλια. Μέσα σὲ κείνη τὴ σπηλιά νίκησε πολλὲς φορὲς ἡ ἀγάπη τῆς νίκης δύνατά για τὸν πόθο του, για τὴ φλόγα του ὡς ἡ Λάουρα παρ' ὅλη τῆς τὴν αὐστηρότη τὸν ἄκουσε, ἔκλαψε για τὸν πόνο του, ἔκαμε καὶ κάτι πάρα πάνω».

Παρ' όλα τούτα πολλοὶ ἀμφισβητοῦν τὴν ὑπαρξὴ τῆς Λάουρας, θεωρώντας τὴν ὡς συμβολισμό τῆς ἀνοιξῆς. Φυσικά, ὅπως ἔχουμε πει, ὁ Πετράρχης εἶναι ἓνας μεγάλος φυσιολάτρης. "Ὅλες οἱ παρομοιώσεις του ἔξοχον ἀπὸ κάποιες τερατώδικες ἄγριων θηρίων, πού τις σήκωνε ἢ ὑπερβολὴ τῆς ἐποχῆς, εἶναι παρμένες ἀπ' τὴ φύση. Πάντως ἡ Λάουρα ἔζησε. Δὲν εἶναι δυνατό ν' ἀθρεψε ὁ ποιητὴς τὸ θέμα μιᾶς ἀπέλπιδας ἀγάπης γιὰ δλόκληρη τὴ ζωὴ του. Ὁ De Sade ψάχνοντας στὸ ἀρχειοφυλακεῖο τοῦ Ἀβινιὸν βρῆκε ὄχι μόνο πραγματικὴ τὴ Λάουρα μὰ καὶ συγγενισσά του. Ἦταν κόρη τοῦ Ὁδιδέρτου Νόβς καὶ παντρεύθηκε δέκα ὀκτώ χρονῶ τὸν Οὐγο De Sade. Δύο χρόνια ὕστερα γνωρίστηκε μὲ τὸν Πετράρχη. Βρισκόταν τότες ὁ ποιητὴς στὸ Ἀβινιὸν, ἀββάς στὴν ἀκολουθία τοῦ Πάπα Κλήμη VI. Εἰκόνα τῆς Λάουρας δὲ περισώθηκε. Ἀπὸ τοὺς στίχους ὅμως τοῦ ποιητῆ μαθαίνουμε πῶς εἶχε γλυκὰ κι' ἐκφραστικώτατα μάτια, θελκτικώτατο χαμόγελο καὶ φωνὴ μελωδική. Ὁ Τιραβόσκι μᾶς ἀναφέρει ὅτι ἓνας δομεικανὸς ἔγραψε: «Ὁ Πετράρχης εἶχε μιὰ πλατωνικὴ ἐρωμένη Λάουρα. Τῆς ἔδωσε τόση φήμη πού θά μείνη ἀθάνατη». Ἐχουμε ὅμως τὴν εἰκόνα τοῦ ποιητῆ καθὼς καὶ πολλὲς περιγραφὲς γι' αὐτόν. Καταφεύγουμε πάλι στὸ De Sade. «Ἦταν φημισμένος γιὰ τὴν ὀμορφιά του. Μάτια φλογερά, μάγουλα μὲ ὠραῖο χρῶμα. Ἡ φυσιγνωμία του ἔδειχεν ὅλη τὴ μεγαλοφυΐα πού βλέπουμε στὰ ἔργα του». Ὁ ὠραῖος ἀββάς, στὴν ἐπιστολὴ του σιὸς μεταγενεστέρους μᾶς λέει γιὰ τὸν ἑαυτό του: «Στὰ νιάτα μου ἤμουν κάπως θελκτικὸς, πολὺ μελαχροινὸς μ' ἐκφραστικὰ μάτια. Πρὶν ἀπὸ τὰ 25 μου χρόνια, ἄσπρισαν τὰ μαλλιά μου». Γεμάτος ὠραῖα αἰσθήματα μὲ ψυχὴ φιλελεύθερη δὲ δίστασε νὰ καυτηριάσει τὴν αὐλὴ τοῦ Ἀβινιὸν γιὰ τὴν παραλυμένη ζωὴ τῆς. «Ὅ,τι διηγοῦνται γιὰ τις δυὸ Βαβυλώνιες, γιὰ τὴ Συρία καὶ Αἴγυπτο, ὅ,τι λένε γιὰ τοὺς τέσσερους λυβύρινθους Ἀβέρνου καὶ Ταρτάρου εἶναι μὴδαμινὰ μπρὸς στὴν κόλαση τοῦ Ἀβινιὸν. Παπάδες καμπουριασμένοι ἀπὸ τὰ χρόνια χορεύουν μὲ τις μακιτρές τους γυμνὲς στὸ ἱερό». Εἴκοσι δύο χρονῶ, πού ὀρφάνεψε, τοῦ παρουσιάστηκε μπροστὰ του ἡ ἀμφιβολία—καθὼς τὸ ὁμολογεῖ ὁ ἴδιος—νὰ γίνεῖ ἢ πλούσιος κατεργάρης, ἢ νὰ τὸν γελᾷ ὁ κόσμος γιὰ τίμοιο τρελλό, πού εἶχε φανταστῆ ἀνώφελα νὰ συνδυάσει χρήματα καὶ συνείδηση. Καὶ βέβαια δὲν μπορούσε ν' ἄχει θέση αὐλοκόλακα τὸ ξεπεταγμένο μυαλό τοῦ ποιητῆ πού ἀνέβαινε δλοένα μ' ἀπλωμένα φτερά στίς κορυφὲς τῆς ποίησης.

Ὁ Πετράρχης γίνθηκε γρήγορα δημοτικὸς. Μ' ὄλο πού τὴν ἰταλικὴ ἔμαθε πραχτικὰ ἀπὸ τοὺς γονεῖς του, ἡ γλώσσα τῶν σονέττων του εἶν' ἐκφραστικώτατη, γεμάτη ζωὴ καὶ βροῖκει ἀπλήρητῃ στὴν ψυχὴ, πράγμα δυσκολώτατο γιὰ τότες, πού ἡ ἰταλικὴ γλώσσα μορφώουταν. Ἐνῶ τὸν ἀποθέωνε ὁ ἄλλος υἱοθετώντας τὰ σονέττα του,

οἱ σοφοὶ τὸν ἔστελναν στὸ Καπιτώλιο γιὰ τὴν κλασσικὴ Ἀφρική του. Ἦταν ἡ πρώτη ἀπάτη τῆς νεότητος. Ἀφαρπασμένοι ἀπὸ τοὺς σχολαστικὸς ἔχασε πολὺν καιρὸ γράφοντας ἔργα στὴν ψυχρὴ λατινική. Μὰ γρήγορα οἱ ἔπαινοί τους τὸν ἀφήνουν ἀσυγκίνητο. Ἐστινάζει κάθε δουλόπρεπη σκέψη κι' ἀποκηρύσσει ὅλα του τὰ λατινικὰ ἔργα. Ἀψηφώντας τοὺς κόπους τόσων χρόνων τὰ ρίχνει μὲ τὰ ἴδια του τὰ χέρια στὴ φωτιά. Καὶ μένει πιστὸς ὡς τὸ τέλος. Ἀσχολεῖται στὴ σύνθεση ἰταλικῶν ποιημάτων μὲ θέμα πάντα τὴν ἀγάπη του. Καὶ σὰν πέθανε ἡ ἀγαπημένη του, τὸν κυκλῶνουν ἄπειρα θεῖα δράματα. Βλέπει τὴν Λάουρα νὰ κατεβαίνει ἀπὸ τὸν οὐρανὸ τυλιγμένη στὴ βραδυὴν δροσιά, νὰ τοῦ δίνει τὸ χέρι. Τριγωνᾷ στὰ μέρη πού τὴν ἔβλεπε ζωντανή. Ἀλλὰ τώρα ὅλα εἶνε βουβά. Τὰ χόρτα ἀπορφανομένα, τὰ νερά θολὰ, ἄδειο καὶ ψυχρὸ τὸ μέρος πού καθόταν. Φύλαξαν ὅμως ὅλα τὴν εἰκόνα τῆς. Λὲς καὶ βλέπει τὴ μορφή τῆς δίπλα στὸ ποτάμι νὰ κάθεται σὰ νύμφη, πού βγαίνει ἀπὸ τὸ βάθος τῆς πηγῆς, δείχνοντας τὴ λύπη τῆς γιὰ τὸν πόνο του. Πάντα στὸ θοῖνο περνᾷ τὰ εἰκοσιεῖξ χρονία ποῦζησε μετὰ τὸ θάνατό τῆς. Ὅλα ξαναβρίζουν. Μόνο ἡ ψυχὴ του κλαίει γιὰ κείνο πού ὁ θάνατος τοῦ πήρε. Κι' ὑπομονητικὸς καὶ γεμάτος πίστη στὸ θεὸ γιὰ μιὰν ἄλλη ζωὴ κοντὰ μὲ τὴν ἀγαπημένη του, ξεσπάζει σὲ πικρὸ παράπονο ἀγανάκτησης καὶ πεσσιμισμού: «Θρέφω τὴ βασανισμένη μου καρδιά μὲ δάκρυα καὶ πόνο, τροφή πού ὁ Θεὸς μοῦ παρέχει ἀφθονα καθημερινά». Θλίβεται πού ἡ τύχη τὸν καταδιώκει νάχει ὅλα του «τὰ ὄνειρα στὴ στάχτη ἐνὸς τάφου. Τέτοια εἶναι ἡ ζωὴ! Ἐρριξε τὸν πόνο στὴν καρδιά μου καὶ τὴν κρατεῖ πάντα στὸ κλάμμα». Τὴ βλέπει παντοῦ, νὰ πατεῖ τὰ λουλούδια, τὸ δροσερὸ χορτάρι, ζωντανὴ ὅπως τότες. Τὴ ρωτᾷ ἂν θαργοῦσε νὰ πεθάνει κι' αὐτός. Κι' ἐκείνη τοῦ ἀπαντᾷ: «Θαρρὸ πὼς θά μείνεις στὴ γῆ ἀκόμη πολὺ χωρὶς ἐμέ».

Ὅλα ξέρουν τὴ θλίψη του καὶ μένουν ἀσυγκίνητα. Ὁ πόνος του εἶναι ἀκράτητος πιά. Μονάχα ἡ πίστη του στὸ Θεὸ τὸν συγκρατεῖ νὰ μὴν αὐτοκτονήσει. Πιστεύει πὼς ὁ Θεὸς θά τοὺς βάλει κοντὰ σὰν πεθάνει, πὼς ὅλη ἡ εὐτυχία πού δὲ βρῆκε στὴ γῆ θά τὴν ἔχει στὸν οὐρανὸ δίπλα τῆς... Δὲν τὴν ζητεῖ πιά στὴ γῆ οὔτε τὴν κλαίει. Ἐνα ποθεῖ, τὸ θάνατο.

«Θάνατε ἔλα! Ὁ ἐρχομός σου εἶναι ποθητός. Μὴν ἀργεῖς, εἶναι καιρὸς πιά».

Τὸν βρῆκαν νεκρὸ μέσα στὴ βιβλιοθήκη του πεσμένο ἀπάνου στὰ βιβλία.

ΙΛΑΚΟΒΑΤΕΙΟΣ

ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΣΟΥΡΙΟΥ

MARIETTA MINOΤΟΥ

ΜΕΡΑ ΚΑΛΟΚΑΙΡΙΑΤΙΚΗ

Τὸ βλέμμα μου τὸν οὐρανὸ ἀγκαλιάζει ;
 Πῶς ἀπ' τῆ ζέστα ὁ αἰθέρας βράζει !
 Τὸ διάστημα εἶν' ἀπέραντο, γυμνό,
 μέσ' τὸ σκληρὸ του τὸ χρωματισμό.
 — Ζωή μου ἐσύ, αἰώνια κνηγήτρα,
 Ὅλοι γιὰ σένα οἱ δρόμοι εἶνε στενοί,
 Τρέχεις, πλανιέσαι, πάντοτε μὲ βιάση,
 Γιορτάσιμη μαζί κι' ἀγνή,
 σὰν τὴν Ἀρτέμιδα στὰ δάση !

Comtesse de Noailles.

Ἄπο τις «Αἰώνιος δυνάμεις».

Μετάφρ. ΜΥΡΤΩΤΙΣΣΑΣ

ΑΡ. ΒΑΛΑΩΡΙΤΗ

ΑΠΟ ΤΗΝ "ΚΥΡΑ ΦΡΟΣΥΝΗ,"

(Μετάφραση στὸ Ἰταλικὸ Θεόδωρου Βρίκου).

Qual fronda labile,—vizza, caduta,
 Il vento involami—lungi da te,
 Lungi, con l'anima—triste abbattuta,
 Frosine, serbami—d'amor la fè.

I flutti immobili,—presso la riva,
 Giacèan in placido,—cheto sopor,
 Ma ecco orribile—già Borea arriva
 e a batter scagliali—con rio fragor.

Frosine, mandanmi—fuor de' miei Lari,
 Nel fuoco indomito—d'aspro pagnar,
 Mille, deh lasciami!—tuoi baci cari,
 Lungi, in memoria, dolce recar.

Se il giorno iucolsemi,—mio cor, mia vita,
 Che in terra estranea,—gli augelli a stuol
 Mio sangue bevano,—l'irrigidita
 Salma divorino—dispersa al suol ;

Chi sa, allor, mi'anima,—se i baci a pieno
 Vita ridonino,—torni a sentir,
 E a sogno simile,—venga al tuo seno,
 Frosine, placidi—sonni a dormir ?

Verno avvicinasi :—le nevi bianche
 I fior scacciarono—col loro odor,
 Vedi ! le rondini—s'involan stanche,
 Guardati ! appresansi—notti d'orror !

Il falco indocile,—rapace ingordo,
 A rotear torbido—già si darà :
 Oh uccel che capita!—quel, sarà sordo,
 Se al nido trepido—lo coglierà !

Frosine, mandanmi—fuor dei miei Lari,
 Nel fuoco indomito—d'aspro pagnar ;
 Quai giorni attendonci ?—siam tutti ignari ;
 Salute, or lascioti,—mi è forza andar !

TEODORO BRICCOS

ΑΠΟ ΤΟ ΑΡΧΕΙΟ ΤΟΥ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑ

Ἐν Λεωνιδίῳ τῆ 4 Ἰουνίου 1829.

Πρὸς τὴν Α. Ε. τὸν Κυβερνήτην τῆς Ἑλλάδος κτλ. κτλ.

Ἐξοχώτατε,

Μίαν ἡμέραν πρὸ τῆς ἀναχωρήσεώς μου ἀπὸ Μυστρᾶ καθ' ὅδον ἀπήντησα τὸν Ζαχαριάδην Ζακύνθιον. Ἀμέσως ἔλαβα περιέργειαν νὰ ἐξετάσω εἰδήμονα τινὰ Μιστριώτην τὰ περὶ αὐτοῦ, ὅστις μοῦ ἀπεκρίθη ὅτι τὸς γαρίζε: ταλοῦτα καὶ ἤξεύρει ὅτι ἔχει δανεισμένους χρήματα ἰσχυρὰ μερικὸς ἐξ ὧν εἶς εἶναι καὶ ὁ Ι. Κορφωτάκης, διὰ τοῦ ὁποῦ ἔχει ἐνοικιασμένους προσόδους εἰς Μυστρά. Πρὸς δὲ ἐκ φήμης μαυθάνει καὶ εἰς Μεσσηνίαν νὰ ἔχῃ δωσμένα ἐπέκεινα τῶν πεντακο-

σίων χιλιάδων γροσίων και άπορούσε πόθεν θά είχε τήν ποσότητα τούτων.

Ἐγὼ ὑποπεύθην, και δικαίως, ὅτι τὰ χρήματα τούτα πρέπει νά εἶναι δωσμένα πρὸς αὐτὸν ἀπὸ τοὺς περὶ τὸν Κόντε Ρώμαν, τοῦ ὁποίου ἔτι εἶνε σχετικὸς ὁ Ζαχαριάδης δὲν μὲ λανθάνει. Ὁθεν ὀρκίσας τὸν διαληφθέντα Μιστριώτην, τὸν ὀδήγησα νά μεταχειρισθῆ πάντα τρόπον διὰ νά συστήσῃ στένήν μετ' αὐτοῦ φιλίαν και νά τὸν προσκαλέσῃ πολλάκις εἰς τὴν Τράπεζάν του, νά ὀμιλῆ πάντοτε εἰς τὰς κατὰ μόνας μετ' αὐτοῦ συνδιαλέξεις ἐναντίον τῆς Κυβερνήσεως και νά ὑποσχεθῆ μεγάλα εἰς πᾶσαν πρότασίν του ὥστε νά τὸν κάμῃ νά ἐξηγηθῆ πρὸς αὐτὸν θετικά και βασίμως τὸν σκοπὸν του και νά μὲ πληροφορήσῃ.

Τῷ ὑπεσχέθην νά τοῦ ἀποδώσω ὅσα δι' αὐτὸν τὸν σκοπὸν ἤθελεν ἐξοδεύσει και ἀντιμισθίαν ὡς ἀπὸ μέρους τῆς Κυβερνήσεως. Μὲ ἐγγυήθη ὅτι θέλει ἐπιχειρηθῆ κάθε μέσον, θυσιάζων ὅτι ἤθελε κάμει χρέη, διὰ νά ἀνακαλύψῃ ὅτι δυνηθῆ, καθότι ἀναμφιβόλως ὑπὸ τῷ προσχήματι τοῦ ἔμπορίου τοῦ Ζαχαριάδη πρέπει νά ὑποκρύπτεται κάτι τί. Ἄμα δὲ μὲ ἰδεάσῃ περὶ τούτου θέλω ἀναφέρει τὰς παρατηρήσεις του.

*Υποσημειοῦμαι μὲ σέβας βαθύτατον.

Τῆς ὑμετέρας ἐξοχότητος ὑποκλινέστατος δούλος

Γ. ΒΑΛΤΙΝΟΣ

SOULARY

Α Ν Ε Ι Χ Α . . .

*Αν εἶχα ἓνα στρέμμα γῆς—κάμπο, βουνὸ ἢ κοιλάδα.
Μ' ἓνα νερὸ τρεχούμενο—ρυάκι, πηγὴ ἢ ποτάμι.
Ἐνα δένδρον θά φύτευα—ἐλάτ, ἐτιά ἢ πρίνο.
Κι' ἓνα καλύβι θά ἔστηνα—τουῦβλο, σπαρτιά ἢ καλάμι.

Ἐπὰ στὸ δένδρον μιὰ φωνηὰ—χουῦδι, μαλλί ἢ ἀγριάδα.
Μ' ἓνα γλυκὸ κελαδιστὴ—σπούργιτα, ἀηδόνη ἢ σπῖνο.
Μὲς τὸ καλύβι μιὰ στρωμνὴ—πάθα, κουνιὰ ἢ χεράμι.
Μὲ μιὰ παιδοῦλα—καστανή, μελάχρω ἢ ξανθοχρῶσω.

Μὲ ἀρκεῖ ἓνα στρέμμα και αὐτὸ σαστὰ γιὰ νά μετρήσω.
Στὴν πεῖδ καλὴ στὰ μάτια μου, θά ἔλεγα, τὴν κόρη:
Στὸν ἥλιο ὀλόρθη στάσου ἔμπρὸς, ποῦ χρῶσασα τὰ ὄρη.
Ἐπὰ στὴ γλῶσσι ὅσο μακρὰ ὁ ἴσκιος σου θά πιάνει.
Τόσον μακρὸν ὀρίζοντα γιὰ μένα θὲ νά κλείσω.
Κάθε εὐτυχία εἶν' ὄνειρο, τὸ χέρι ἂν δὲν τὴ φθάσει!

Μετάφραση ΣΠ. ΒΑΑΝΤΗ

ΘΡΑΣΟΥ ΚΑΣΤΑΝΑΚΗ

ΑΠΟ ΤΑ ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ ΤΟΥ ΜΑΖΕΠΗ

[Τὸ σημειωματάριο τοῦ Μαζέπη (1) εἶναι πολὺ κομψὸ κ' ἔχει κάμποσες σελίδες. Πυκνογραμμένες. Μιλεῖ γιὰ ἓνα σωρὸ πράματα. Γιὰ ιδέες. Και γιὰ τέχνη. Και γιὰ ἐπιστήμες. Και γιὰ μελαγχολίες. Πολλές ἐλαφρότητες. Τίς περισσότρες ἀπὸ τίς φράσεις του θά τίς ἐμπόδιζε ἡ λογοκρισία και τῆς πιδ ἐλευθέριας χώρας. Εἶναι ὅμως ἄλλες ποῦ κανένα δὲν πειράζουνε. Εἶναι κι' ἀσύνδετες. Ἔτσι ὅπως οἱ ἀκόλουθες. Χωρὶς τὴν παραμικρὴ ἀλλαγὴ:]

*Ἡ σκέψη μου ἔμπρὸς στίς γυναῖκες, μοιάζει μὲ τὴ σαύρα ἔμπρὸς στὸν ἥλιο. Τὴ ζεσταίνουν· τίς γυρνᾶ τὴ ράχη.

**

*Ὁ ἔρωτας εἶναι: τὸ μόνον ἐγκλημα ὅπου πάντα σὲ τιμωρεῖ ὁ σὺνένοχος σου. Μὲ τὴν ἀφοσίωση του. Μὲ τὴ διαρκὴ παρουσία του.

**

*Οἱ σχέσεις σου μὲ μιὰ ἐξυπνὴ γυναῖκα παντρεμένη ἢ λεύτερη, ποτές δὲν ἀποτελοῦν ἀμάρτημα. Γιατι καμμιά θρησκεία δὲ σκέφτηκε νά καταδικάσῃ ἓνα τέτοιο ἀπίθανο πρᾶμα.

**

*Μοῦ ἔτυχε κ' ἔμένα κάποτες νά δείξω τὴ γροθιά μου, ἀλλὰ βρισκόμουν στὸ δωμάτιο μου μέσα. Κι ὁ τοίχος δὲν εἶχε κανένα καθρέφτη.

**

*Ἡ δύναμη ἑνὸς λαοῦ ἔγκειται στὸν τρόπο ὅπου χωνεύει κ' ἐπεκτείνει τίς ψευτιές τῶν μεγάλων ἀνδρῶν του. Ὅλα ἀκόμη κι' ὁ πολιτισμὸς, ζητήματα καλῆς χώνεψης.

**

*Οἱ Ἕλληνες εἶναι γεμάτοι ἐκπληκτικὲς και βαθύτατες περιέργειες. Χτές εἶμουνε σὲ μιὰ παράσταση τοῦ «Ἀμλέτου», ποῦ τὸν ἐνσάρκωνε ἓνας περίφημος ἠθοποιός. Θυῶμα πολλαπλότητος και στήν πιδ ἐλάχιστη ἀπόδοση τοῦ κειμένου.

*Ἄλλὰ μὲ συνώδευε κάποιος πατριώτης μου και μόλις κατέθηκε ἡ

ΤΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ

(1) Κύριο πρᾶγμα τοῦ τόμου διηγημάτων ΘΡΑΣΟΥ ΚΑΣΤΑΝΑΚΗ «Ἡ ΧΟΡΕΓΓΙΑ ΚΟΝΤΕΣΣΙΝΑ ΦΕΛΙΤΣΙΤΑ», ποῦ κυκλοφόρησε αὐτὸ τὸ μῆνα σὲ καλλιτεχνικώτατη ἐκδόση πολυτελείας (Βιβλιοπ. Ι. Α. Κολλάρου, 44 ἔδος Σταδίου, Ἀθήναι. Τυπὴ 25 ὄρχ.).—Σημ. Σοντ.

αύλαια, χωρίς να χάση καιρό και με τὰ μάτια του υγρά ἀπὸ τὴν περιέργεια, νάτος πού με ρωτᾷ : «Δὲ μοῦ λὲς ὁ Ἀμλέτος εἶδε ἀδέρφια ; * Ἄλλους συγγενεῖς ; Τίποτα ξαδέρφες παντρεμένες ; »

Τέτοιο εἶναι τὸ μεγάλο νεοελληνικὸ κοινό. Σ' αὐτὴ τὴν ἐρώτηση. Κ' οἱ συγγραφεῖς μας γιὰ τοῦτο δὲν μπόρεσαν νὰ τὸ ξεπεράσουν ἀκόμη τὸ στάδιο τοῦ οἰκογενειακοῦ δράματος.

* *

* *

* Ω ! ἄνθρωποι, Θεοὶ μὲ ἀνιάτους ρευματισμούς, δταν ἡ υγεία ξεχειλᾷ μέσα μου νιώθω κάποτες πὼς σᾶς ἀγαπᾷ. Νιώθω πὼς εἰστε χρήσιμοι γιὰ νὰ καλλιεργεῖτε τὴν ἀνία μου. Καὶ σᾶς ἀγαπῶ. Καὶ ξαφνίζομαι, βλέποντας πὼς εἰστε χρήσιμοι καὶ γιὰ κάτι.

* *

* *

Δὲν τὸ πιστεύω ἐντελῶς πὼς ἡ ἔλλειψη τοῦ ταλέντου καὶ κάθε προσωπικότητος εἶναι ἀπαραίτητο στοὺς συγγραφεῖς γιὰ νὰ ἐπιτύχουνε . . .

* *

* *

Χάρις στοὺς λίγους φίλους μου γνώρισα ἓνα πλήθος ἐχθρῶν πού ἀλλοιώτικα θὰ τοὺς ἀγνοοῦσα. Τὰ μάτια, τὸ στόμα, ἡ ἀλληλογραφία τῶν φίλων μου. Τὰ μάτια τους.

* *

* *

Δὲν μπορῶ νὰ εἶμαι μισάνθρωπος : Τὰ ἐλαττώματα τῶν ἄλλων μ' ἐνδιαφέρουν ἀπείρως περισσότερο ἀπὸ τὰ δικά μου. Ἔχουν καὶ μεγαλύτερη ποικιλία.

* *

* *

* **Ἡμέρα** ἡ πιδ χαμένη ἀπ' ἑλῆς εἰν' ἐκείνη ὅπου δὲν ἄκουσες καμμιὰ μεγάλη ἀνοησία.

Μιὰ μεγάλη ἀνοησία εἶναι σήμερα κάτι πολὺ πολὺ πιδ σπάνιο ἀπὸ μιὰ μεγάλη ξυπνάδα.

* *

* *

* **Ὁ ἔρωτας :** ἐξακολουθεῖ νὰ εἶναι πάντα ἡ μεταφυσικὴ τῆς ἀεργίας.

* *

* *

Ξενυχτῶ, πίνω, λιγνεύω. Λιγνεύω ἄρα ὑπάρχω !

* *

* *

* **Ἐταν** καιρὸ οἱ ἄνθρωποι βρισκόνταν μέσα στὶς φούστες τῶν γυναικῶν. Τώρα ζοῦν, στεγάζονται καὶ σκέπτονται κάτω ἀπὸ τὶς περοῦκες τῶν μεγάλων ἀνδρῶν.

* **«Ξαίρεις»**, ρωτοῦσε ἓνας κινέζος σοφός, «Ξαίρεις γιατί οἱ γυναῖκες κλείνουν τὰ μάτια δταν τὶς φιλᾷ ὁ ἀγαπημένος τους ; Δὲν τὸ ξαίρεις ; Ἄχ ! πόσο σὲ ζηλεύω ! »

* *

* *

* **Ἀρχὴ σοφίας :** νὰ καταλαβαίνης πὼς τὰ πάντα εἶναι γελοῖα . . . Κ' ὥστόσο νὰ μπορῆς νὰ τὰ παίρνης στὰ σοβαρά ! Ὅλοένα καὶ περισσότερο σοβαρά.

* *

* *

Μὲ τὸ θάνατο τῆς Β . . . ἐνίωσα ἓνα πόνου φριχτό, σαρκικό. Καὶ ξαφνίστηκα γιατί ποτές μου δὲν τῶχα ὑποψιαστὲι πὼς μοῦ εἶταν τόσο σιμὰ ἡ σάρκα μου.

* *

* *

* **Ὅ,τι** κι' ἂν κάνουμε, ὅπως κι' ἂν δουλεύουμε πάντα θὰ ὑπάρχει μέσα μας κάτι, κάτι κρυφὸ κ' ἀγνώριστο κι' ἀσύλληπτο, πού θὰ φαρδαίνει στὸ νού μας τὴ φόρα τῆς ἀπάτης. Κἀτι δικό μας θὰ μᾶς κἀνη πάντα νὰ γελιόμαστε. Κἀτι πολὺ δικό μας.

* *

* *

* **Ὅλοι** οἱ ἄνθρωποι, χωρίς νὰ τὸ ξαίρουνε, ὅλοι τους εἶναι μεγάλοι ἄνδρες ὑπὸ δοκιμασίαν . . .

* Ἐνα μικρὸ ἐπεισόδιο ἀρκεῖ γιὰ νὰ τοὺς ἀναδείξῃ. Ἐνας ἐλάχιστος μορφασμὸς τῆς τύχης . . . κι' ἀμέσως προδιβάζονται !

* *

* *

* **Ἡ διαφορὰ** μεταξὺ τῶν δύο φύλων ; Οἱ ἄνδρες κοιτάζουνε γιὰ νὰ δοῦνε. Οἱ γυναῖκες, γιὰ νὰ τὶς δοῦνε. Γιὰ νὰ δείξουνε τὰ μάτια τους. Πρὸ παντὸς τὰ φρύδια τους.

* *

* *

* **Μικροὶ** ἄνθρωποι εἰν' ἐκεῖνοι πού λένε βλακειῖες. Μεγάλοι ἄνθρωποι εἰν' ἐκεῖνοι πού κάνουν βλακειῖες.

* *

* *

* **Ἀοριστολογίες** μέσα στὸ ντάνσινγκ :

Πολλὲς γυναῖκες καὶ κορίτσια. Μιὰ κυριαρχία χορευτικῆς θηλυκότητας. Κι' ὅλο τὸ πνεῦμα τοῦ δαιμονιζομένου ρυθμοῦ, πού γίνεταί σάρκα καὶ λεβέντημα ἡδονῆς.

Οἱ γάμπες, ὁ ποδαστράγαλος, ἡ ράχη, τὰ χέρια κ' ἐκεῖνες οἱ ἀνισορροπίες τοὺς καμπόλες τῶν καταλάθει τὸ σήμερα πιδ βαθιὰ ἀπ' ἐπιπέδου καὶ κεφάλια τῶν συγχρόνων σοφῶν.

* **Ὅλοι** ἀνθρώποι γυναῖκες οἱ τύποι, πού δὲν ἐφτιάσατε τίποτες μιὰ πού ζεῖτε τὰ πάντα, κάθε κίνημά σας μοῦ εἶναι καὶ μιὰ πρόκληση γιὰ νὰ

σας προσκυνήσω. Κοντομαλλοβουσσες θεότητες μιάς πανανθρώπινης και καθεβραδινής αυτοκτονίας. Μιάν από σās θά τή θυμοδμαι πάντα. Θά τή θυμοδμαι . . . Έιτανε βυθισμένη σέ μιὰ ἀσημότητα ! Σέ μιὰ ἀσημότητα τέλεια κι' ἀτέλειωτη σά μεγαλοφυΐα !

Έτσι καθώς παίζει ὁ Νέγκρος 'κειπέρα. Καί Βογγάει τὸ σαξόφωνο. . . Μέσα στὸ μεθυσμένο μου κορμί ἀμέτρητα, ξέφρενα χύθηκε τὸ φῶς τῆς γυναίκας. Καίρουμαι ἀπὸ χαρά ! Τὸ κάθε μυστικὸ τῆς σάρκας μου, πὸ ὡς αὐτὴ τῆ στιγμή τ' ἀνοοῦσα, τὸ νιώθω τώρα γιατί πυρώνει μὲ καινούριες προσταγές ἀπόλαψης. . . Κι' ἔλα ἔλα γνῶρισα καὶ ξαίρω, ἔλα λείπουνε αὐτὴ τῆ στιγμή ἀπ' ἔμπρός μου. Όλα λείπουνε κι' ἔλα εἶναι ἄμορφα μέσα σέ μιὰ πελώρια ἀπουσία πὸ μιάζει τοῦ Θεοῦ ! . . Καὶ παίζει ὁ Νέγκρος, καὶ Βογγάει τὸ σαξόφωνο μὲ τὰ μεράκια του. Νὰ τᾶξαιρα ! Να μποροῦσα νὰ τὰ ζῆσω ἔλα του τὰ μεράκια.

ΘΡΑΣΟΣ ΚΑΣΤΑΝΑΚΗΣ

ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗ ΖΩΗ

ΔΙΑΦΟΡΑ

Ἡ «ΙΟΝΙΟΣ ΑΝΘΟΛΟΓΙΑ» ἀπὸ καιρὸ ὑποσχέθηκε στοὺς ἀγαπητοὺς συνδρομητὲς κι' ἀναγνώστες της πὸς θά καλλιτερέσει τὴν ἔκδοσή της. Τὸ κάνει τώρα μὲ μεγάλη της χαρὰ καὶ μὲ τὴν πρῶτη βοήθεια τῆς καλῆς της φίλης καὶ γνωστῆς λογοτέχνου διδασκ. Ρίτας Μπούμη, στὴν ὁποία ἡ Διεύθυνση ἀνέθετε τὴ διεύθυνση τῆς Συντάξεως. Στὸ ἐξῆς ἡ «*Ιόνιος Ἀνθολογία*» θά τυπώνεται στὴ Σύρο ὑπὸ τὴν ἐπίβλεψή της καὶ δίνουμε τὴν ὑπόσχεση νὰ καλλιτερέψουμε ἀκόμα τὴν ἐμφάνισή της. Ζητοῦμε συγγνώμη γιὰ τὴν καθυστέρηση ὡς τώρα. Οἱ τεχνικὲς δυσκολίες τῶν ἐδῶ τυπογραφείων, τὸ φόρτωμα τυπογραφικῆς ἐργασίας λόγῳ τῶν ἐκλογῶν καὶ ὁ δάγγειος πυρετὸς ἰδίως πὸν κρεββάτωσε τὸ προσωπικὸ τῶν τυπογραφείων μας, ἦταν ἡ αἰτία τῆς καθυστέρησης. Ἀπὸ τώρα ἡ «*Ιόνιος Ἀνθολογία*» θά βγαίνει ταχτικά κάθε μῆνα, μὲ τὴν ἐλπίδα πὸς ὅλοι θά τὴν ὑποστηρίξουν ἀνανεώνοντας τὴν συνδρομή τους καὶ ἐγγράφοντας νέους συνδρομητὰς.

— Πέρασε ἀπὸ τὸ νησί μας ὁ θαυμαστὸς λόγιος κ. Χρ. Εὐαγγελάτος, δῆμαρχος τοῦ Μεσολογγίου, πὸν τόσο πάσχισε γιὰ νὰ κάμῃ εὐπαρουσίαστη τὴ θρυλικὴ πόλη. Μὰς ἔλεγε πὸς σκοπεύει γρήγορα νὰ στήσῃ προτομὴ στὸ Ἡρώεῖο τοῦ ποιητῆ τῶν «*Ἐλευθερῶν Πολιορκημένων*».

— Νομάρχης στὴ Ζάκυνθο διορίστηκε ὁ κ. Θέμος Ἀθανασιάδης Νόβας πὸν τόσες ὥρατες ἀναμνήσεις γιὰ τὴν εὐεργετικὴ δράση του ἄφισε στὴν Κέρκυρα. Ἡ «ΙΟΝΙΟΣ ΑΝΘΟΛΟΓΙΑ» χαιρετᾷ ιδιαίτερα, γιατί στὸ πρόσωπό του χαιρετᾷ ἕναν ἀληθινὸ διανοούμενο.

— Ἡ «ΙΟΝΙΟΣ ΑΝΘΟΛΟΓΙΑ» εὐχεται ὅπως ἡ νέα Κυβέρνηση ὑποστηρίξει τὴ Δημοτικὴ γλῶσσα καὶ νὰ μεταρρυθμίσει ριζικῶς τὸ ἀπαισιὸ ἐκπαιδευτικὸ σύστημα πὸν φανερὰ ἐχρησκόπησε. Καὶ μιὰ ἀπόδειξη πὸς τὰ παιδιὰ χάνουν ἄδικα καὶ παράλογα πολὺτιμο χρόνο, ἀναφέρουμε τὸ θαῦμα τῆς *Νυκτερινῆς Σχολῆς Ἀπόρων Παιδῶν Ζακύνθου*. Μέσα σ' ἕξι μῆνες ἀπὸ τέλεια ἀγράμματους ἡ Σχολὴ ἔβγαλε παδιὰ πολὺ καλύτερα κατηρητισμένα ἀπὸ τῶν κρατικῶν σχολειῶν.

— Ὁ συμπολίτης μας λόγιος δημοσιογράφος κ. Κώστας Καιροφύλας διορίστηκε Νομάρχης Ἄρτης.

— Στ' «*Ἀκροτήρι*» στὴ μαγικὴ του βίλλα παραθερίζει, μονάζοντας, ὅπως κάθε χρόνο ἕνας μοναδικὸς διανοούμενος, ποιητὴς, κριτικὸς, ἱστορικὸς, συγγραφεὺς. Ένας διαμαντένιος χαρακτήρας. Ὁ Μαρίνος Σιγούρος. Στὸ δειλινὸ, σὺν κατεβαίνοντας ἀπὸ τὴ βιβλιοθήκη του, στὴν ὦρα τὰ τὰ τὰ τῆς βίλλας, βηματίζει σκυφτός, μὲ τὸ κομπολόι στὸ χεῖρ, ὁ ποιητὴς, σηκώνοντας πὸν καὶ πὸν τὸ κεφάλι γιὰ νὰ ρίξει τὸ βλέμμα του κάτω, στὴ sacra e bella Zacinto che si specchia nell'onde, ἄμεμπτος, στὸ ἐξωτερικὸ, κι' εὐγενικὸς φῶσι κι' ἐκ γενετῆς, ὑποδέχεται μὲ χαρὰ τοὺς ἀρκίους ἐπισκέπτες του. Κι' ἡ Ζάκυνθος μὲ τὸ μορφο ἀκροτήρι γίνεται ὁμορφότερη σὺν φιλοξενεῖ τὸ Μαρίνο Σιγούρο.

— Πέθανε ὁ μεγάλος Ἕλληνας παιδαγωγὸς Ἀριστοτέλης Κουρτίδης. Ἐπίσης ὁ παλαίμαχος τοῦ ἑλληνικοῦ θεάτρου Ζακυνθινὸς Διονύσιος Ταβουλάρης.

— Ἡ ὑπογραφή τῆς ἠθικῆς φιλίας μὲ τὴν Ἰταλία στὴ Ρώμη ἔχει μεγάλη σημασία καὶ ἐπιδοκιμάστηκε ἀπὸ ὅλο τὸν διανοούμενο κόσμον. Ἡ «ΙΟΝΙΟΣ ΑΝΘΟΛΟΓΙΑ» ἔστειλε ἀμέσως τηλεγράφημα συγχαρητήριο στὸ Βενιζέλο καὶ Μουσσολίνι καθὼς καὶ στοὺς ἄλλους συντελεστὲς Ἀρλόιτα καὶ Μποδρέρο. Τὸ κείμενο μαζί μὲ τίς θερμὲς ἀπαντήσεις του θά δημοσιεύσωμε στὸ ἐρχόμενο φύλλο. Ἡ «ΙΟΝΙΟΣ ΑΝΘΟΛΟΓΙΑ» χαιρετᾷ μ' ἐνθουσιασμό τὸ ἱστορικὸ αὐτὸ γεγονός τῆς προσεγγίσεως τῶν δύο γειτονικῶν ἐθνῶν.

— Πάνω στὴν κριτικὴ τοῦ κ. Διον. Ζακυνθνοῦ γιὰ τὴς Torture della Sfinge, λάβαμε ἀπὸ τὸν συγγραφέα τῶν κ. Θεοδ. Βρίκο τὴν παρακάτω ἐπιστολή

Βαρλέττα 25 Ἰουλίου 1928.

Εὐγενεστάτη Κυρία,

Σχετικῶς μὲ τὴν κριτικὴν τοῦ εὐγενοῦς λογίου κ. Ζακυνθνοῦ πὸν εἶχε τὴν καλωσύνην νὰ κρίνει εὐνοϊκὰ κατὰ τὰ λοιπὰ τῆ συλλογῆ ποιημάτων μου «*Le torture della Sfinge*», νομίζω ὅτι εἶναι ἀπαραίτητον νὰ δώσω ἀναγκαίως ἐξηγήσεις διὰ τὴν μεταφρασὴν τῆς λέξεως «*καθεύδω*», εἰς τὴν Ἰταλικὴν «*Vigilo*». — Τὸ ἀπόσπασμα τῆς Σαπφούς ἔχει ὡς ἐξῆς :

«*Δέδυκε μὲν α Σελάνα
καὶ Πλαϊάδες, μέσαι δέ
νύκτες, παρα δ' ἔρχετ' ὦρα
ἐγὼ δέ μόνα καθεύδω.*»

Ἐγὼ τὸ ἔχω οὕτως μεταφράσει :

«*A nezza notte, allora
che la Luna e le Plejadi tramontano
e scorre lenta l'ora
sol'io deserta vigilo !—*»

Εἶμαι Ἕλληνας καὶ ἐγὼ—ὄχι μόνο διότι τὸ εἶπε ὁ κ. Raffaele Cotugno—καὶ ἤξεύρω πολὺ καλὰ ὅτι ἡ λέξις «*καθεύδω*» πᾶσι νὰ εἴπῃ «*dormire, riposare*» καὶ εἰς μεταφορικὴν ἔννοιαν ἀκόμη «*oziare*». Ἀλλὰ ἐπειδὴ ὁποῖος «*riposare*» δύναται καὶ νὰ μὴ κοιμᾶται—καὶ αὐτὴ ἴσια ἴσια εἶναι ἡ πῶσις τῆς Σαπφούς, ἡ ὁποία ποτὲ, σ' αὐτὴν τὴν περίστασιν ἠδύνατο νὰ κοιμᾶται.—Νὰ λοιπὸν ὁ λόγος πὸν μετέφρασα μὲ τὴν ἔννοιαν τῆς ἀγρυπνίας (*veglia*) τὴν λέξιν «*καθεύδω*» εἰς «*vegliare*» ἢ *vigilare*, πὸν εἶναι τὸ ἴδιον εἰς τὴν Ἰταλικὴν. Ἐκεῖ πὸν ἠδυνάμην νὰ μετεφράσω «*sol'io deserta vigilo*» εἶχον ἀνάγκην προσαρθεῖν τὸν στίχον, μετεφράσα χωρὶς ἄλλο.

ΜΟΥΣΕΙΟ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ
deserta vigilo !—»

Με βαθεῖαν ἐκτίμησιν
ΘΕΟΔ. ΒΡΙΚΟΣ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ

Δάβαμε τ' ἀκόλουθα βιβλία :

Paesi e marine di Grecia, τοῦ γνωστοῦ Ἰταλοῦ καὶ φίλου συγγραφέα Arnaldo Cervasato. Εἶναι μιά σειρά ἀνταποκρίσεων, μὲ δυνατὸ ταλέντο, γιὰ τὴν *Κέρκυρα*, *Ζάκυνθο*, τὸ *Νέο Μαραθῶνα*, (Μεσολόγγι) τὸν *κόλπο τῆς Κορίνθου* τὴ *σημερινή Ἀθήνα*, καὶ τὸ *Αἶγατο*, πού ἔστειλε σὴν illustratione italiana ὁ πάρα πάνω ἀποσταλμένος τῆς γιὰ τὰ ἐγκαίνια τοῦ ἰσθμοῦ τῆς Κορίνθου. Εἶναι ἕνας δλόκληρος ὕμνος γιὰ τὴν Ἑλλάδα, γραμμένος μὲ τέχνη, ἀνοιχτόκαρδα, φιλοσοφικά ἀπὸ τὸν φιλέλληνα ποιητὴ Τῆς σελίδες αὐτές, ἀπὸ τῆς ὠραιότερες πού γράφτηκαν γιὰ τὴν Ἑλλάδα θὰ μεταφράσουμε προσεχῶς.

Ἀργότερα θὰ δημοσιεύσωμε διαλεχτὴ συνεργασία πού μᾶς ἔστειλεν ὁ φίλος συγγραφέας εἰδικὰ γιὰ τὴν *Ἴονιο Ἀνθολογία*.

Ὀβελίσκοι καὶ Σαρκοφάγοι : Ποιητικὴ συλλογὴ τοῦ Παν. Βρισιμιτζάκη, ἐπιμελημένη ἀπὸ τὰ *Γράμματα Ἀλεξανδρείας*.—ἔχει καὶ ὠραιότατα σκίτσα.

Ὁ Ἀσπιγὴ καὶ τὸ ἔργον του ἐν Ἑλλάδι : Πανηγυρικὸ Λεύκωμα γιὰ τὸν ἡρωϊκὸ ναύαρχο ἀπὸ τὸν Κ. Ράδο.—Ἐκδοσις ἐπιτροπῆς ἐκατονταετηρίδας.

Κάλβον ἅπαντα. Δύρα. Πρόλογος Μαρίνου Σιγούρου. Ἐκδοσις Στοχαστῆ.—Ὁ Σιγούρος σὺν λαμπρῷ του πρόλογῳ μὲ τὴ ζωγραφικὴν ἐκεῖνη μαεστρία πού τὸν χαρακτηρίζει, μᾶς καθρεφτίζει τὸν Κάλβο, τὸν ἠθικὸ, τὸν πατριώτη, τὸν ποιητὴ, τὸ διανοούμενο Κάλβο μὲ τῆς ἀδυναμίες του. τὰ ἐλαττώματά του». Καὶ τελειώνει : «Εἶναι μιά μορφή τραγική, πονεμένη, σιωπηλή, ὑπερήφανη, ὑψωμένη σὺν βάρθρο τῆς εὐγενέστερης οὐδύνης τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος, καὶ πυκνοσκεπασμένη μὲ τὸ θυρικὸ πέπλο τῆς Ἰσίδας.

Εἶναι μιά μορφή πού οἱ σημερινοὶ Ἕλληνες δὲν εἶναι ἄξιοι νὰ τὴν ἀντικρίσουν».

Ὁ Δημητριάδης στὴ βιογραφία τοῦ Φωσκόλου ἀπὸ τὸ Σιγούρο στηρίχθηκε τὸ περισσότερο σὺν φτιάξιμο τῆς ὠραίας προτομῆς τῆς Ζακύνθου. Εἰκόνα ὁμοῦ τοῦ Κάλβου δὲ περισώθηκε. Τὴν ψυχικὴ δῆμος τὴν ἔχουμε. Κι ἕνας καλλιτέχνης σὰ τὸ Δημητριάδην θὰ μπορούσε μὲ ὅ,τι ξέρουμε γιὰ τὸν ποιητὴ τοῦ *Φιλόπατρι*, νὰ μᾶς χαρίσει ἕνα ἔργον ἀντάξιον τοῦ παραγνωρισμένου Μεγάλου.

— *Τὶ προσήνεγκεν ἡ Ἰατρικὴ τῆς Ἐπτανήσου καὶ ἰδία ἡ τῆς Κεφαλληνίας εἰς τὴν παγκόσμιον Ἰατρικὴν :* μελέτη τοῦ πρῦτανι τοῦ Πανεπιστημίου Ν. Ἀλεβιζάτου.

— *Μαργαλητὲς* εἶναι ἡ νέα ποιητικὴ συλλογὴ τοῦ Μ. Καλλοναίου μὲ πρόλογο πού μᾶς θυμίζει πολὺ τῆς Sorelline τοῦ Μαριανί.

— *Τραγοῦδια τῆς Ἀγάπης.* (δεύτερη ἐκδοσις). Ποιητικὴ συλλογὴ τοῦ Ἰωάννου Δαμβέργη.

— *Φορτουνά :* Κωμωδία ἀνέκδοτος τοῦ Μάρκου Ἀντωνίου Φώσκολου, ἐκδιδόμενη γιὰ πρώτη φορὰ ἀπὸ τὸ σοφὸ ἀρχαιολόγο Στέφανο Ξανθοῦδιδην.

— La politica economica di Fenelon e il pensiero politico ed economico del suo tempo : τοῦ καθ. τοῦ Πανεπ. τῆς Σιένας Alberto Bertolino.

— *Στρατιωτικά. Α'. Ὁργανωτικά.* τοῦ στρατηγοῦ Π. Κλάδου.

— Aus briefen und tagenbüchern zum deutschen philhellenismus : εἶναι τὸ νέο φυλλάδιον τοῦ γνωστοῦ Ἑλληνιστῆ Dieterich πού τόσες ἀνεχτίμητες ὑπηρεσίας πρόσφερε στὰ ἑλληνικὰ γράμματα.—Ὅπως δεῖχται ὁ τίτλος του περιέχει ἀποσπάσματα ἀπὸ ἐπιστολὰς καὶ ἡμερολόγια Γερμανῶν φιλελλήνων (1821—1828).

— Antologia della lingua italiana : Σὲ 200 σελίδες ὁ γνωστός συγγραφέας καθηγ. Guido Bisticco μάζεψε μὲ μεγάλη τέχνη ὄμοια κομμάτια ποιητικά καὶ πεζὰ τῶν καλύτερων Ἰταλῶν συγγραφέων.

— *Κασιώτικα :* Ἠθογραφικὰ διηγήματα τοῦ Ζαχαρία Χαλκιάδην, εἰκονογραφημένα.

ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ

— *«Νέα Ἑστία».* (1 Ἰουλίου) : «Σμυρνιώτικα» ὠραιότατο ποίημα τοῦ συμπαθέστατου ποιητοῦ Μιχ. Ἀργυροπούλου, «Πελεκάσης» καλλιτεχνικὸ ἄρθρον τοῦ Μαρίνου Σιγούρου (ἀπὸ τὴν ζωὴν καὶ ἀπὸ τὴν Τέχνην) γιὰ τὸ βραβεμένον διήγημα τοῦ Ἀλ. Βεῖνιόγλου σὺν διαγωνισμῷ τῆς «Ν. Ἑστίας», «Γιὰ τὸ δυὸ παλιὰ σονέττα» πολὺ ἐνδιαφέρουσα μελέτη τοῦ κ. Βουτιεριδῆ κτλ. Στὸ γυναικείας ἐκπαιδεύσεως» Ἀριστ. Κουρτιδῆ, τὸ β'. βραβεῖο τοῦ διαγωνισμοῦ τῆς «Ν. Ἑστίας» «Ἡ καταδικασμένη» τοῦ Μελέη Νικολαΐδην κτλ.— Σ' ἐκεῖνο τῆς 15 Αὐγούστου : «Ἀπὸ τὴν ζωὴν καὶ ἀπὸ τὴν Τέχνην» Κ. Γ. Καρωτάκης ἀπὸ τὸν Τέλλον Ἄγραν καὶ Πέτρον Χάροην, «Τὸ ταξεῖδι κ' ἡ ἀγάπη τῆς Κυρίας», διήγημα τοῦ Θεόσου Καστανάκη, ἡ προκήρυξις τοῦ Β'. λογοτεχνικοῦ διαγωνισμοῦ γιὰ θεατρικὸν ἔργο καὶ πλοῦσιον δεκαπενθήμερον. Στὸ μόνον πού δὲ συμφωνοῦμε σ' αὐτὸ εἶναι ἡ κριτικὴ γιὰ τὰ διηγήματα τοῦ Θ. Καστανάκη, πού τὸν δείχνουν συγγραφέα μὲ δυνατὸ ταλέντο πού γρήγορα θὰ ἀναγνωρισθῆ παγκόσμιον.

— *«Ἑλληνικὰ Γράμματα :* (1 Ἰουλίου) ἕνα λαογραφικὸ σημεῖωμα τοῦ Κ. Φαλιτάϊ «Καποτάδες—Τερζήδες—Καζαζήδες».—(15 Ἰουλίου) «Μιά κριτικὴ γιὰ τοὺς κριτῆς τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου» τοῦ ὑποστράτηγον Γρηγοριάδην, «Μιά σκοτεινὴ ἐποχὴ» τοῦ Guenon. Στὸ ἴδιον τεῦχος καθὼς καὶ σ' ἐκεῖνο τῆς 1ης Αὐγούστου μιά πλατεῖα μελέτη γιὰ τὴν «Ἑλληνικὴ λαϊκὴ τέχνη—Σάμος» πλουσιωμένη μὲ πολλὰς ὠραιότατες εἰκόνας καὶ σκίτσα τῆς θαυμαστῆς καὶ μοναδικῆς Ἀγγελικῆς Χατζημιχάλη. Στὸ τεῦχος 16 Αὐγούστου : «Προμήνημα» διήγημα Δ. Ταγκοπούλου, «Γάμος στὴν Κερμασσούντα.—Τὸ προξενεῖο» Σάββα Παπαδοπούλου, Λαογραφικὰ (Λοτόμοι—Ταλιαδόμοι—Βαριέτας Μινάτου, καὶ ἡ συνέχεια τοῦ συμπαθέστατου διηγήματος τῆς Ἑλένης Ρότα «Οἱ δασκάλας».

— Στὸ «Livre» τοῦ κ. Ρουσσέλ (Ἰούνιος—Ἰούλιος) : τὸ τέλος τῆς κριτικῆς γιὰ τὴ «στυχοργικὴ τοῦ Σολωμοῦ» τοῦ κ. Σπαταλά. Κριτικῆς γιὰ τὰ «Παραμῦθια» τοῦ κ. Μέγα, «Μοιρολόγια καὶ τραγοῦδι, τῆς Μάνης» τοῦ κ. Πασσαγιάνην, «Τὶ εἶδα στὴ Ρουσία» τοῦ Καζαντζάκη, «Τὰ κομμένα μαλλιά» τοῦ Συνοδινῶ, καὶ γιὰ τῆς ποιητικῆς συλλογῆς τῶν κ. Δέλη, Κασόλα, Μαλτέζου. Τὸ «Μέσ' τοὺς ἀνθρωποφάγους» τοῦ Βουτιερῶ.—Στὸ τεῦχος Αὐγούστου κριτικῆς γιὰ τὰ «Ἐλεγχοὶ καὶ Σάτυρες» τοῦ ἀξέχαστου Καρωτάκη, γιὰ τὰ διηγήματα τοῦ Θεόσου Καστανάκη «Ἡ χορευτρία κοντεςσώνα Φελιτοῦτα», τὰ «Κορακίστικα» τοῦ Λάσκαρη, τὴν «Ἀπάντησι» σὲ μιά κριτικὴν τοῦ Βουτιεριδῆ, ὅπου ὁ κ. Ρουσσέλ πηγαίνει μὲ τὴ γνώμη τοῦ κ. Κυριατοῦ κ. Ρουσσέλ, πού ἀδίσταχα μπορούμε νὰ ποῦμε πὼς τὸ «Libre» κριτικῆς ἐνήμερονος ὅχι μόνον τοὺς Γάλλους μὰ καὶ ἐμᾶς γιὰ τὴ σύγχρονη ἑλληνικὴ πνευματικὴ κίνησι, περισσότερο ἀπὸ κάθε ἄλλο ἑλληνικὸ περιοδικόν. Ὁ ἀκούρατος ἑλληνιστῆς καθηγητῆς ἐξέδωκε τελευταῖα καὶ τὴ μετὰ φρασὴ τοῦ Δ'. ὕμνον τοῦ Καλλιμάχου, σχολιασμένον. Πουλιέται 6 φράγκα στὴ διεύθυνση τοῦ Libre. Prof. Louis Roussel Montpellier France.

— Πολὺ ἐνδιαφέρουσα ὅπως πάντα ἡ *Ἀναγέννησις*. Στὸ διπλὸν τεῦχος Μαΐου.—Ἰουνίου : «Ἐνας ἄλλος Δραγοῦμης».—Δραγοῦμης καὶ Μπαρῆς ἀπὸ τὸν Γ. Θεοτόκα. «Τὸ πνεῦμα καὶ τὰ ὄνειρα τοῦ ἀνθρώπου» Paul Valery.—«Γεωμετρικὴ Τέχνη» Σέμνης Παλαστυριδίου.—«Οἰκονομικὴ πολιτικὴ καὶ ἀστικὴ σταθεροποίησι» Στρατῆ Σωμεριτῆ.—«Ὁ νέος Ἑλληνικὸς Ἀντιβιβλιοποιεῖς ἀπὸ τὸν Ἄλκη Θεῦλο κ.τ.λ.—Τὴν Ἀναγέννησι καὶ τὴ Σχολικὴ Πράξιν συσταίνουμε ἰδιαίτερα στοὺς δασκάλους καὶ Ἐπτανήσιους καθηγητῆς.

— Πλούσιο σὲ ὕλη καὶ τὸ τεῦχος Ἀπριλίου—Μαΐου τοῦ προοδευτικοῦ λογοτεχνικοῦ περιοδικοῦ «*Νεοελληνικά Γράμματα*» Ἡρακλείου.— Καλὸ ἐπίσης καὶ σκιτσογραφημένο τὸ τεῦχος Ἰουνίου.

— Στὸν *Παρθενῶνα* (Ἰούλιος—Αὐγούστος) μιὰ ὀλοσέλιδη φωτογραφία τοῦ γλυκοῦ Ἑπτανήσιου ποιητῆ, Στέφανου Μαρτζώκη. Ἐξακολουθεῖ ὁ πολὺ ἐνδιαφέρων «*Βυρωνικός κύκλος*» τοῦ Δ. Καμπούρογλου, ἕνα ὄρατο ποιηματάκι τοῦ Γ. Σπαταλά, «*Ἡ Ἰνδική φιλολογία*» Μ. Καλλωναίου, καὶ τὸ τέλος τοῦ διηγήματος τοῦ Γκόρκυ, μεταφρασμένο ἀπὸ τὴ Μυρτιώτιστα.

— Στὴ *Νέα Ἐπιθεώρηση* (Ἰούλιος) «*Κοινωνία καὶ Τέχνη*» Γ. Πλεγά-
νωφ, «*Ντιρετίσσιμο*» Παναίτ Ἰστράτι, «*Ἐνας ὀλόκληρος αἰώνας*» (ἀπ' ἀ-
φορμῆ τὰ 150 χρόνια τοῦ Βολταίρου) Πέτρου Πικροῦ κ.τ.λ.

— *Ἀλεξανδρινὴ Τέχνη* (Ἰούλιος) Γ. Ψυχάρη «*Ἡ καινούργια μου ἀ-
γάπη*», Σπύρου Ἄννινου «*Giovanni Pascoli*» Ν. Γορμάδης «*Ἀπὸ τὰ Πρά-
σινα μάτια*» κ.τ.λ.

— *Μουσικὰ Χρονικά*. Στὸ μοναδικό μας αὐτὸ μουσικὸ καὶ καλλιτεχνικὸ περιοδικό, ποὺ συσταίνομε θερμὰ στοὺς φιλόμους Ἑπτανήσιους, (τεῦ-
χος Ἰουνίου) Γ. Λαμπιλέτ «*Νέα Μουσική καὶ νεωτεριστὰ συνθέται*», «*Τὸ Ἡρωϊκὸ στοιχεῖο στὴ Μουσική*», «*Ὁ Ἰωσήφ Βέρδης*» γιὰ τοὺς συγχρόνους του μουσικούς, καλλιτεχνικὴ ἐπισκόπηση κ.τ.λ. Τὸ κάθε τεῦχος δραχμὲς 6 κ' ἀπὸ ἕνα μουσικὸ κομμάτι.— Σ' αὐτὸ «*Ἡ Μάγισσα*» τοῦ Δ. Λαυράγκα, διπλὸ τεῦχος Ἰουλίου—Αὐγούστου: «*Τὸ μουσικὸ συναίσθημα στὴν πρωτό-
γονη μορφὴ του*» Φανῆς Μιχαλοπούλου, «*Ἡ ἑλληνικὴ μουσικὴ καὶ αἱ ὑπο-
διαίρεσεις τοῦ τόνου*», Γ. Λαμπιλέτ, «*Σωματεῖα ὑποκριτῶν καὶ μουσικῶν
παρὰ τοῖς ἀρχαίους*» Ν. Λάσκαρης, «*ἐνδιαφέροντα σημειώματα*» κ.τ.λ.

— Λάβαμε ἀκόμα τὰ τελευταῖα τεύχη τῶν περιοδικῶν: *Παλλάδιον* σὲ φριχτὴ καθαρεύουσα, ποὺ βγάξει στὴν Κύπρο ἢ Κα Πολυξένη Λοϊζιάς.— *Γλαῦκα* (Πειραιῶς).

— *Ἑλληνικὴ Ἐπιθεώρησις* βγαίνει ἀδιάκοπα ἀπὸ 20 χρόνια τώρα κ' ἔχει γίνει ἀγαπητότατο στὴν ἑλληνικὴ οἰκογένεια, *Ἑλληνίς*, *Ἀγῶνας τῆς Γυναίκας*, *Ἰοίς* (Ἀλεξανδρείας), τὰ συμπαθητικὰ Παναγιώττια, Ἐπιστημο-
νικὴ Ἠχώ, Τηλεγραφικὴ Ἐπιθεώρησις, Παιδικὴ Ζωή, Ἐρυθρὸς Σταυρὸς τῆς Νεότητος, Νέα Ἀγωγή, Ραδάμανθς, Φῶς (Ἡρακλείου), Νέα Ζωή (Χανίων) τὸ λαμπρὸ θρησκευτικὸ Ἅγιος Σπυρίδων (Κερκύρας), καθὼς καὶ τὴν Europa Orientale, Studi senesi, Libri del giorno, Hellas (Ἀμβούργου).

— Ἐξαιρετικὰ ἐνδιαφέρον εἶναι ὁ *Ἀγὼν τῶν Παρισίων* ποὺ τιμᾷ τὸν ἑλληνικὸ τύπο στὸ ἐξωτερικόν.

— *Ἡ Σύγχρονη Σκέψη* (Ἀριθ. 3). Σὲ πολυτελέστατῃ ἐκδοσῇ μοναδικῇ, πλούσιο στὴν ὕλη. Ποιήματα Παλαμᾶ, Καβάφη, Σωτήρη Σκίπη, Βάρναλη καὶ διηγήματα Βελ. Φρέρη, Μ. Βισάνθη κτλ.

— «*Ὁ Πρόσκοπος*»: Μηνιαῖο μαθητικὸ-προσκοπικὸ περιοδικὸ τῆς Κερ-
κύρας. (Ἀρ. 2).

— «*Νέα Ἱερουσαλήμ*»: Τὴ διεύθυνση τοῦ Ζακυνθινοῦ τούτου θρησκευ-
τικοῦ περιοδικοῦ ἀνάλαβε ὁ μορφωμένος νέος Διον. Παπαγιαννόπουλος, ποὺ ὑπόσχεται πῦλλὰ στὸν τόπο μας ποὺ δυστυχῶς μέρα τὴν ἡμέρα εἰσπνέεται στὴν πνευματικὴν ἀφάνεια.

— Στὴν «*Ἔστια*» ἐσχὸς ἀπὸ τὰ ἱστορικὰ σημειώματα τοῦ Δ. Καμπούρο-
γλου δημοσιεύονται ταχτικὰ καὶ ἄλλα τοῦ Ἑπτανήσιου ἱστορικοῦ Σπύρου Θεοτόκη. Μὲ τὴ συνεργασία τῶν δύο τούτων σοβαρῶν καὶ διαπρεπῶν ἱστο-
ρικῶν ἢ «*Ἔστια*» λαβαίνει νέο κύρος

ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΔΡΑ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ:

ΕΙΣ ΤΑΣ ΚΥΡΙΩΤΕΡΑΣ ΠΟΛΕΙΣ
ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΚΑΤΑΘΕΣΕΙΣ

ΕΝ ΟΨΕΙ ΚΑΙ ΕΠΙ ΠΡΟΘΕΣΜΙΑ

== ΕΚΤΕΛΕΙ ==

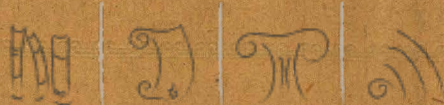
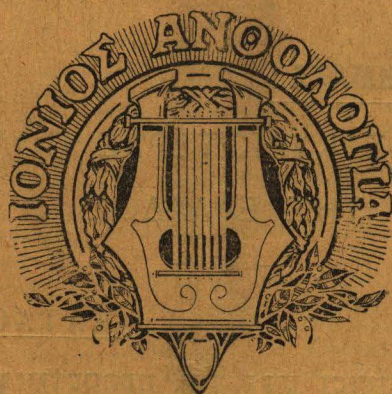
ΠΑΣΑΝ ΤΡΑΠΕΖΙΤΙΚΗΝ ΕΡΓΑΣΙΑΝ

ΚΑΤΑΘΕΣΕΙΣ ΤΑΜΙΕΥΤΗΡΙΟΥ

ΜΕΧΡΙ 50,000, 4 1/2 0/0 ΕΤΗΣΙΩΣ

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΑΛΕΞΟΥΡΙΟΥ

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΣΟΥΡΙΟΥ